

Zarząd Województwa Lubelskiego

**INFORMACJA DOTYCZĄCA DZIAŁAŃ
W ZAKRESIE EWALUACJI
REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO**

na lata 2007 – 2013

zrealizowanych w roku 2012

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Lublin, marzec 2013 r.

Spis treści:

Wprowadzenie	3
1. Informacje dotyczące zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz wdrożonych rekomendacji w 2012 r.	4
2. Informacje dotyczące działań podjętych w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego	8

Załącznik nr 1 Tabela rekomendacji z badania „Ocena wpływu wspartych w RPO WL instrumentów inżynierii finansowej na dostępność źródeł finansowania inwestycji dla przedsiębiorców”

Załącznik nr 2 Tabela rekomendacji z badania „Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP”

Załącznik nr 3 Tabela rekomendacji z badania „Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego”

Wprowadzenie

Zgodnie z *Wytycznymi nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013* wydanymi przez Ministra Rozwoju Regionalnego 30 maja 2007 r. oraz zgodnie z *Planem ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* przyjętym przez Zarząd Województwa Lubelskiego uchwałą nr CVIII/1155/08 z dnia 25 stycznia 2008 r. Instytucja Zarządzająca RPO WL zobowiązana jest do sporządzania do końca marca każdego roku informacji dotyczącej działań w zakresie ewaluacji zrealizowanych w roku poprzednim.

W związku z powyższym niniejszy dokument zawiera informacje na temat działań w zakresie ewaluacji zrealizowanych w roku 2012. Składa się on z dwóch części. Pierwsza zawiera informacje dotyczące badań ewaluacyjnych zrealizowanych w roku 2012. W drugiej części opisano działania podjęte w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego, w tym dotyczące budowy struktur, rozpowszechniania wiedzy i informacji na temat ewaluacji oraz współpracy ze środowiskami eksperckimi.

Komórką odpowiedzialną za opracowanie projektu *Informacji dotyczącej działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 zrealizowanych w roku 2012* jest Jednostka Ewaluacyjna, której funkcje pełni Oddział Monitorowania i Ewaluacji RPO w Departamencie Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Projekt dokumentu jest konsultowany z Grupą Sterującą ewaluacją. *Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 zrealizowanych w roku 2012* jest zatwierdzana przez Zarząd Województwa Lubelskiego. Jest ona również przekazywana do akceptacji przez Krajową Jednostkę Oceny.

1. Informacje dotyczące zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz wdrożonych rekomendacji w 2012 r.

ZREALIZOWANE BADANIA					
Instytucja inicjująca ewaluację	Nazwa badania	Koszt badania	Termin realizacji	Nazwa wykonawcy badania	Wdrożone rekomendacje Uwagi
IZ RPO	Ocena wpływu wspartych w RPO WL instrumentów inżynierii finansowej na dostępność źródeł finansowania inwestycji dla przedsiębiorców	58 732,50 zł	7.08.2012 – 28.09.2012	Zachodniopomorska Grupa Doradcza Sp. z o.o., Szczecin	Tabele rekomendacji z badania zawiera załącznik nr 1

Opis badania

Cel badania: Ocena użyteczności wspartych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 funduszy pożyczkowych i poręczeniowych w kontekście podaży i popytu na instrumenty zwrotne wśród przedsiębiorców w województwie lubelskim.

Cele szczegółowe:

1. Ocena skuteczności pomocy udzielanej przedsiębiorcom ze wspartych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych;
2. Ocena efektywności pomocy udzielanej przedsiębiorcom ze wspartych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych;
3. Ocena poziomu użyteczności wspartych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla lubelskich przedsiębiorców w stosunku do innych istniejących na rynku instrumentów zwrotnych (np. pożyczki, kredyty, *venture capital*).

Zastosowane metody i techniki badawcze:

- **desk research** – analiza istniejących dokumentów i statystyk dotyczących rynku instrumentów zwrotnych oraz realizacji Działania 2.1 RPO WL
- **wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI)** - z ostatecznymi odbiorcami Działania 2.1 RPO WL (n=201); z przedstawicielami MŚP województwa lubelskiego (przedsiębiorcami, którzy korzystali ze wsparcia poza RPO lub nie korzystali ze wsparcia wcale) (n=258); z bankami i innymi instytucjami finansowymi, które udzielają komercyjnego finansowania realizacji inwestycji i działają na terenie woj. lubelskiego (n=61)
- **indywidualne wywiady pogłębione (IDI/TDI)** - z przedstawicielami organizacji reprezentujących środowisko lubelskich przedsiębiorców (n=8); z funduszami pożyczkowymi i poręczeniowymi na terenie województwa lubelskiego, udzielającymi wsparcia w ramach Działania 2.1. (Beneficjentami Działania 2.1.) (n=4)
- **zogniskowany wywiad grupowy (FGI)** – wzięli w nim udział przedstawiciele funduszy pożyczkowych / poręczeniowych (Beneficjenci Działania 2.1.), przedstawiciele organizacji reprezentujących środowisko lubelskich przedsiębiorców, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego oraz przedstawiciele Komitetu Monitorującego RPO WL.

IZ RPO	Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP	75 645,00 zł	27.07.2012 – 09.11.2012	Pracownia Badań i Doradztwa „Re-source” Korczyński Sarapata Sp. j., Poznań	Tabele rekomendacji z badania zawiera załącznik nr 2
--------	--	--------------	-------------------------	--	---

Opis badania

Cel badania: Analiza wpływu instrumentów wsparcia RPO WL na innowacyjność oraz konkurencyjność sektora MŚP w kontekście wsparcia w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL 2007-2013.

Cele szczegółowe:

1. Ocena innowacyjności oraz konkurencyjności firm objętych wsparciem w ramach osi I i II.
2. Ocena wpływu realizacji projektów innowacyjnych na poprawę kondycji sektora MŚP w województwie lubelskim.
3. Określenie kierunków i rodzaju wsparcia zapewniającego optymalny wzrost innowacyjności i konkurencyjności firm w przyszłej perspektywie finansowani.
4. Ocena wpływu kryteriów wyboru projektów na innowacyjność i konkurencyjność Beneficjentów.
5. Zaprezentowanie przykładów projektów, mogących służyć jako tzw. „dobre praktyki” w zakresie skutecznego wdrażania projektu podnoszącego innowacyjność przedsiębiorstwa.

Zastosowane metody i techniki badawcze:

- **desk research** – analiza istniejących dokumentów związanych z przedmiotem konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz baz danych dotyczących realizacji Priorytetu I i II RPO WL
- **wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI)** z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP, których projekty zostały wybrane do dofinansowania w ramach Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL 2007-2013 (n=350),
- **ankieta internetowa (CAWI)** – z członkami Komisji Oceny Projektów oraz Oddziału Oceny Projektów LAW P (n=12)
- **pogłębione wywiady telefoniczne (ITI)** – z beneficjentami, których projekty zakwalifikowane zostały jako dobre praktyki; z przedstawicielami funduszy pożyczkowych wspartych w ramach Działania 2.1 RPO WL; z przedsiębiorcami, korzystającymi z pożyczek uzyskanych z funduszy pożyczkowych wspartych w ramach Działania 2.1 RPO WL (n=25)
- **zogniskowany wywiad grupowy (FGI)** - wśród przedstawicieli lubelskich Instytucji Otoczenia Biznesu oraz Instytucji Badawczo-Rozwojowych
- **metoda quasi-eksperymentalna (Propensity Score Matching)**– porównanie 300 „par” przedsiębiorców dobranych spośród dwóch prób: eksperymentalnej (przedsiębiorstwa objęte wsparciem EFRR w formie dotacji inwestycyjnych) oraz kontrolnej („najbardziej podobne” przedsiębiorstwa do przedsiębiorstw z próby eksperymentalnej) - dodatkowa ankieta CATI
- **studium przypadku (case study)** - pogłębione i wielowymiarowe badanie konkretnego przypadku dobrej praktyki z zakresu wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa (4 przypadki) oraz z zakresu wzrostu innowacyjności przedsiębiorstwa (4 przypadki)
- **analiza SWOT** - odnosząca się do kryteriów wyboru projektów; kierunków wsparcia oraz rodzajów wsparcia
- **wywiad ekspercki** – przeprowadzony z pracownikami naukowymi Instytutu Ekonomii i Finansów na Wydziale Ekonomicznym UMCS; Instytutu Zarządzania na Wydziale Ekonomicznym UMCS oraz Instytutu Ekonomii i Zarządzania na Wydział Nauk Społecznych KUL (łącznie 3 wywiady)
- **panel ekspertów** z pracownikami Oddziału Zarządzania RPO Departamentu RPO Urzędu Marszałkowskiego Woj. Lubelskiego; pracownikami Departamentu Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego; pracownikami Lubelskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz członkami zespołu badawczego.

IZ RPO	Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego	73 800,00 zł	15.10.2012 – 17.12.2012	PSDB Sp. z o.o., Warszawa	Tabelę rekomendacji z badania zawiera załącznik nr 3
--------	--	--------------	-------------------------	------------------------------	---

Opis badania

Cel badania: Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego.

Cele szczegółowe:

1. Ocena skuteczności działań informacyjno-promocyjnych w budowaniu świadomości społecznej następujących grup docelowych:
  - Beneficjentów (Projektodawców),
  - Potencjalnych Beneficjentów RPO WL (Potencjalnych Projektodawców),
  - Ogółu społeczeństwa,
  - Mediów,
  - Partnerów społecznych i gospodarczych,
  - Instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WL,
  - Decydentów i liderów,
  - Środowisk opiniotwórczych (artyści, kościoły i związki wyznaniowe, sportowcy, branża reklamowa itp.)
2. Ocena użyteczności wybranych narzędzi informacyjno-promocyjnych stosowanych wobec ww. grup docelowych.
3. Wskazanie najbardziej użytecznych (dopasowanych do potrzeb) oraz zapewniających najskuteczniejsze dotarcie, w zależności od grupy docelowej, z komunikatem narzędzi informacyjno-promocyjnych.
4. Sformułowanie rekomendacji (propozycji modyfikacji, uzupełnień) dotyczących Planu Komunikacji w zakresie:
  - celów,
  - narzędzi informacyjno-promocyjnych,
  - wskaźników,
  - form utrzymywania kontaktów z grupami docelowymi.

Zastosowane metody i techniki badawcze:

- **desk research** – analiza istniejących dokumentów i opracowań dotyczących działań informacyjno – promocyjnych RPO WL
- **ankieta internetowa (CAWI)** – z beneficjentami RPO WL (n=525)
- **wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI)** - z potencjalnymi Beneficjentami RPO WL (n=600) oraz ogółem społeczeństwa (n=300),
- **wywiad realizowany za pomocą papierowego kwestionariusza (PAPI)** – z pracownikami Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego UMWL (n=116)

- **indywidualne wywiady pogłębione (IDI)** – z dziennikarzami regionalnymi piszącymi o tematyce regionalnej, ze specjalistą do spraw komunikacji społecznej, z Dyrekcją Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego oraz pracownikami Oddziałów Informacji i Promocji RPO IZ i IPII zajmującymi się wskaźnikami z Planu Komunikacji
- **zogniskowany wywiad grupowy (FGI)** – w wywiadzie udział wzięli pracownicy Oddziałów Informacji i Promocji RPO IZ i IPII, którzy w praktyce realizują działania informacyjno promocyjne
- **analiza SWOT** – w odniesieniu do narzędzi informacyjno - promocyjnych
- **audyt stron internetowych:** www.rpo.lubelskie.pl, www.lawp.eu, www.lubelskie.pl oraz www.feu.lubelskie.pl

2. Informacje dotyczące działań podjętych w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego

W 2012 roku podjęto szereg działań w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego. Najważniejsze z nich to:

1. Organizacja trzech posiedzeń Grupy Sterującej ewaluacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 (10 stycznia, 7 sierpnia, 5 listopada).
2. Budowa odpowiednich struktur i podnoszenie ich jakości, poprzez uczestnictwo pracowników zajmujących się ewaluacją w szkoleniach i studiach podyplomowych z zakresu ewaluacji.
3. Opracowanie projektu *Okresowego planu ewaluacji na rok 2013 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*.
4. Współpraca z Krajową Jednostką Oceny m.in. poprzez udział pracowników zajmujących się ewaluacją w pracach Grup Sterujących ewaluacją na poziomie NSRO oraz udział w warsztatach ewaluacyjnych organizowanych przez MRR.
5. Współpraca i udział w projektowaniu i realizacji badań realizowanych w innych Departamentach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego (Departament Gospodarki i Innowacji, Departament Funduszu Społecznego).
6. Współpraca z zakresie ewaluacji z Departamentem Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego poprzez udział w pracach Regionalnej Grupy Sterującej Ewaluacją Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
7. Wymiana doświadczeń z innymi Jednostkami Ewaluacyjnymi (kontakty telefoniczne oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej).
8. Aktualizacja podstrony, na serwisie internetowym www.rpo.lubelskie.pl, poświęconej ewaluacji, na której zamieszczone są: *Plan ewaluacji RPO WL, Okresowe plany ewaluacji, Raporty wszystkich zrealizowanych ewaluacji oraz Informacje roczne*.

Załącznik nr 1

Tabela rekomendacji badania „Ocena wpływu wspartych w RPO WL instrumentów inżynierii finansowej na dostępność źródeł finansowania inwestycji dla przedsiębiorców”

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
1.	Zbyt małe wykorzystywanie przez lubelskich przedsiębiorców zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji (str. 13-14) Zbyt mała wiedza lubelskich przedsiębiorców oraz instytucji finansowych na temat oferty funduszy pożyczkowych / poręczeniowych dokapitalizowanych ze środków unijnych (str. 46-47)	Projekty marketingowe w zakresie budowania świadomości	Wyższa świadomość oraz wiedza przedsiębiorców na temat oferty udzielanych na preferencyjnych warunkach pożyczek / poręczeń, która przełoży się na większą skłonność przedsiębiorców do korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania, a to, przy pomocy dźwigni finansowej przełoży się na rozwój przedsiębiorstw, a tym samym na rozwój regionu	Intensyfikacja oraz uporządkowanie działań z zakresu budowania świadomości przedsiębiorców poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie władz lokalnych w kampanie promocyjno-informacyjne, • docieranie z przekazem do szerszego grona odbiorców przez rozszerzenie katalogu środków masowego przekazu, 	Do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20. Zgodnie z postanowieniami XIX spotkania grupy roboczej do spraw informacji i promocji RPO WL 07-13 przedstawiciele IZ RPO WL oraz IP II stopnia wspólnie, idąc za rekomendacjami MRR, podjęli decyzję o realizacji jednej kampanii promującej RPO WL, obejmującej swoim zasięgiem wszystkie osie priorytetowe programu. Postępowanie na organizację kampanii przygotowuje IZ RPO WL. IP II stopnia zgodnie z RPD na 2013 r. podejmuje jedynie działania promocyjne wspomagające kampanię IZ RPO WL.	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego • Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> • rok 2013/14 • przyszła perspektywa finansowa (po przyjęciu RPO WL 14-20)
		Realizacja bezpłatnych szkoleń		Organizowanie na terenie największych ośrodków regionu otwartych szkoleń tematyką nawiązujących do możliwości związanych z pozyskaniem pożyczki lub poręczenia przez firmy, korzyści płynących z zastosowania tego źródła finansowania. Dopasowanie treści szkoleń w taki sposób, aby spełnia-	Do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom • Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> • przyszła perspektywa finansowa (po przyjęciu RPO WL 14-20)

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
		Nieodpłatne doradztwo		<p>ły one funkcję informacyjną oraz podnoszenia świadomości przedsiębiorców w zakresie korzyści uzyskiwanych ze wsparcia przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe</p> <p>Rozszerzenie i popularyzacja bezpłatnych usług doradczych z zakresu finansowania działalności przy wykorzystaniu pożyczek i wsparciu poręczeń,</p>			
		Działania samorządu		Informowanie przedsiębiorców na etapie rejestracji firmy o możliwości uzyskania wsparcia w pierwszym etapie funkcjonowania firmy na warunkach preferencyjnych w ramach funduszy pożyczkowych i poręczeniowych,	Do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20	<ul style="list-style-type: none"> Urzędy Gmin / Miast, Urzędy Skarbowe Jednostki REGON 	<ul style="list-style-type: none"> przyszła perspektywa finansowa (po przyjęciu RPO WL 14-20)
		Propagowanie „dobrych praktyk” w zakresie projektów które otrzymały		<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i wydruk krótkiej publikacji zawierającej 20-40 przykładów zrealizowanych z sukcesem 	RPD Informacji i Promocji przekazywany jest do IŻ do 5 listopada roku poprzedzającego – w	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe udzielające wsparcia przedsię- 	<ul style="list-style-type: none"> przyszła perspektywa finansowa

Załącznik nr 1 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
		wsparcie w ramach pożyczek lub poręczeń oferowanych w ramach Działania 2.1		sem przedsięwzięć, przy realizacji których korzystano z pożyczek lub poręczeń oferowanych przez wsparte fundusze <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i publikacja krótkich filmów promocyjnych, publikowanych w regionalnej telewizji, których myślą przewodnią jest prezentacja wspartych firm i efektów skorzystania z pożyczek i poręczeń 	związku z tym działania i budżet są już zaplanowane. Nie ma możliwości zwiększenia budżetu na działania promocyjne, by wykonać dodatkowe zadania. RPD IP można aktualizować <u>w szczególności uzasadnionych wypadkach</u> , jednak nie ma możliwości rezygnacji z zaplanowanych działań i wpisania zupełnie nowych (wskaźniki do realizacji).	biorstwom <ul style="list-style-type: none"> • Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości 	
2.	<p>W opinii przedsiębiorców, jedną z barier pozyskania finansowania są zbyt skomplikowane procedury, uproszczenie procedur jest też jednym z czynników, który mógłby zachęcić przedsiębiorców do korzystania z oferty funduszy (str. 22, 42)</p> <p>Zbyt mała wartość pożyczek w stosunku do realnego zapotrzebowania zgłaszanego przez przedsiębiorców (str. 18-21)</p>	<p>Usunięcie przeszkód biurokratycznych związanych z możliwością aplikowania większej ilości przedsiębiorców sektora MSP</p>	Zwiększenie skłonności przedsiębiorców do korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania, a to, przy pomocy dźwigni finansowej przełoży się na rozwój przedsiębiorstw, a tym samym na rozwój regionu	<ul style="list-style-type: none"> • uproszczenie procedur związanych z aplikowaniem o pożyczkę lub poręczenie • zmniejszenie ilości dokumentów niezbędnych do wypełnienia w ramach aplikacji (pozyskiwanie ich przez fundusze bezpośrednio ze źródła) • przyspieszenie czasu rozpatrywania wniosku o pożyczkę poręczenie/ wydawanie decyzji o możliwości lub braku możliwości uzyskania pożyczki • rozszerzenie katalogu możliwych do finansowania typów działań, np. do finansowania działalności bieżącej do określonego limitu- tzw. pożyczka odnawialna, na rachunku bieżącym 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom 	<ul style="list-style-type: none"> • przyszła perspektywa finansowa (po przyjęciu RPO WL 14-20)
		Dostosowanie wielkości kwot wsparcia w formie pożyczki i		<ul style="list-style-type: none"> • traktowanie działań związanych z przygotowaniem wniosku o udziele- 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe udzielające 	<ul style="list-style-type: none"> • przyszła perspektywa finansowa (po przy-

Załącznik nr 1 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
		poręczenia do realnego zapotrzebowania zgłaszanego przez przedsiębiorstwa		nie pożyczki/ poręczenia jako wkładu własnego przedsiębiorcy <ul style="list-style-type: none"> podniesienie maksymalnej możliwej do pobrania kwoty pożyczki/ poręczenia kwotowego poziomu dofinansowania co najmniej do poziomu 500 tys. zł 	<ul style="list-style-type: none"> do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	wsparcia przedsiębiorstwom	jęciu RPO WL 14-20)
		Bieżący nadzór nad poziomem zadowolenia przedsiębiorstw MSP z uzyskanych pożyczek i poręczeń oraz procedur związanych z ich udzielaniem		<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie nacisku na bieżące korekty w zakresie obsługi przedsiębiorstw poprzez opracowanie ankiet zadowolenia z obsługi , wprowadzenie systemu opiniowania bieżąca reakcja na negatywne komentarze polegająca na organizacji i wdrożeniu działań naprawczych w zakresie danej procedury 	Do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom 	<ul style="list-style-type: none"> przyszła perspektywa finansowa (po przyjęciu RPO WL 14-20)

Tabela rekomendacji badania „Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP”

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
1.	Aktualnie w województwie lubelskim mamy do czynienia z bardzo niskim poziomem aktywności gospodarczej (liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 100 tys. mieszkańców) – Lubelszczyzna zajmuje pod tym względem przedostatnią pozycję w międzywojewódzkim rankingu. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	Co do zasady, wsparcie adresowane do osób zakładających działalność gospodarczą nie powinno być łączone z instrumentami pomocy skierowanymi do firm. Poza charakterem oferowanych form wsparcia istnieją bowiem zasadnicze różnice co do specyfiki grup docelowych i sposobów dotarcia. Jednocześnie jednak, wśród instrumentów wsparcia, które w przyszłym okresie finansowania powinny być oferowane w ramach obszaru „Potencjał konkurencyjny i innowacyjny województwa” przewidzieć należy pomoc, której odbiorcami byłyby specyficzne kategorie osób zainteresowanych tworzeniem nowych firm, przede wszystkim planujących realizację innowacyjnych pomysłów biznesowych lub firm o charakterze akademickim.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie dostępności i adekwatności wsparcia dla osób zainteresowanych tworzeniem nowych podmiotów gospodarczych o innowacyjnym profilu ▪ Zwiększenie aktywności pomysłodawców (w tym reprezentujących sektor naukowy) w działaniach zorientowanych na komercjalizację wyników prac badawczych 	<p>Należy zaoferować wsparcie następującym kategoriom osób zainteresowanych tworzeniem nowych firm:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pomysłodawcy najbardziej innowacyjnych przedsięwzięć biznesowych wymagających zewnętrznego zaangażowania kapitałowego, ▪ pomysłodawcy przedsięwzięć biznesowych o podwyższonym poziomie ryzyka, ▪ pomysłodawcy firm „odpryskowych”. <p>W przypadku dwóch pierwszych kategorii kluczowe znaczenie miałyby wsparcie informacyjno-doradcze (identyfikujące dostępne i użyteczne dla danej osoby formy pozyskania zewnętrznego finansowania) oraz brokerskie (zorientowane na znalezienie potencjalnego inwestora oraz pomoc w zakresie przygotowania prezentacji danego pomysłu oraz późniejszych negocjacji z inwestorami reprezentującymi „aniołów biznesu”, czy funduszy typu <i>seed</i> i <i>venture capital</i>). Co się zaś tyczy kategorii trzeciej, chodziłoby przede wszystkim o wsparcie informacyjno-doradcze dla osób zdecydowanych na założenie firmy „odpryskowej” dotyczące głównie takich kwestii jak: sposoby komercjalizacji wiedzy, prawo ochrony własności intelektualnej, formy prowadzenia działalności gospodarczej, formy współpracy z uczelnią. Pamiętać jednak należy, że częściowo problemy w zakresie uruchamiania działalności gospodarczej przez przedstawicieli świata akademickiego leżą po stronie jednostek macierzystych osób, które tego rodzaju działalność chciałyby uruchomić. W związku z powyższym celowe byłoby opracowanie i udostępnienie lubelskim jednostkom naukowo-badawczym schematu postępowania w przypadku pomysłów na stworzenie firm typu „spin off” i „spin out” (chodzi głównie o wytyczne w zakresie prawnego uregulowania działalności tego rodzaju podmiotów oraz ochrony</p>	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				praw własności intelektualnej).			
2.	Aktywność inwestycyjna lubelskich przedsiębiorstw mierzona wielkością nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca wskazuje na bardzo niski potencjał inwestycyjny firm z Lubelszczyzny. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	Uwzględniając niską aktywność inwestycyjną lubelskich firm należy utrzymać w przyszłym okresie finansowania wsparcie skierowane na wspomaganie aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw.	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie lubelskim przedsiębiorstwom instrumentu wspomaganie aktywności inwestycyjnej Ograniczenie ryzyka niedostępności wsparcia zwrotnego dla podmiotów o najmniejszym potencjale inwestycyjnym i finansowym 	Najprawdopodobniej w ramach przyszłego okresu finansowania wsparcie inwestycyjne adresowane do przedsiębiorstw będzie mieć przede wszystkim charakter zwrotny. Warto jednak dodatkowo rozważyć wprowadzenie – szczególnie w odniesieniu do mikro- i małych przedsiębiorstw, gdzie wewnętrzny potencjał inwestycyjny oraz możliwość pozyskania zewnętrznego kapitału są najmniejsze – okresu zwrotnego, w ramach którego wsparcie zwrotne zostałoby „obudowane” preferencjami takimi jak: wprowadzenie okresu karencji spłaty, obniżenie poziomu oprocentowania, redukcja części kapitału do spłaty – w sytuacji, gdy projekt cechuje się szczególnie dużą efektywnością, skutecznością, czy innowacyjnością.	<ul style="list-style-type: none"> do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020
3.	Aktualnie województwo lubelskie plasuje się w czołowie polskich regionów jeśli chodzi o odsetek przedsiębiorstw współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej w ramach struktur klastrowych (druga pozycja w rankingu międzywojewódzkim jeśli chodzi o przedsiębiorstwa przemysłowe oraz trzecia pozycja w odniesieniu do firm usługowych). Innymi słowy, na Lubelszczyźnie klastry stanowią wysoce efektywną platformę podej-	Uwzględniając aktywność lubelskich przedsiębiorstw w proinnowacyjnej kooperacji prowadzonej w ramach klastrów należy w przyszłym okresie finansowania stworzyć mechanizmy wspierania tego wariantu współpracy (nie tylko w obszarze innowacji).	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie korzystnych warunków do formowania struktur klastrowych, ze szczególnym uwzględnieniem klastrów dotyczących kluczowych branż województwa lubelskiego Zwiększenie potencjału istniejących i nowych klastrów oraz podmiotów je tworzących 	Z jednej strony, w przyszłym okresie finansowania, powinny być podejmowane działania zorientowane na wspieranie procesu powstania klastrów , ze szczególnym uwzględnieniem tych klastrów, które dotyczą branż uznanych za kluczowe dla województwa lubelskiego (a więc tych, które byłyby także preferowane w ramach kierowania wsparcia inwestycyjnego ze środków RPO WL). Działania te obejmowałyby przede wszystkim: doradztwo na etapie tworzenia struktur klastrowych, promocję idei klasteringu i korzyści płynących z takiej formuły kooperacji wewnątrz- i międzysektorowej (tj. pomiędzy przedsiębiorstwami oraz pomiędzy przedsiębiorstwami i jednostkami naukowo-badawczymi), pomoc na etapie poszukiwania potencjalnych członków klastra. Z drugiej strony, dostępne powinny być także instrumenty wsparcia dla klastrów już istniejących , tj. przede wszystkim: (a) zainicjowanie i koordynację funkcjonowania platformy wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi klastrami, (b) wprowadzenie mechanizmu grantów blokowych, czyli puli środków przeznaczonej w	<ul style="list-style-type: none"> do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	mowania działań innowacyjnych. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)			ramach projektu systemowego na rozdysponowanie wśród działających klastrów – działające i mające charakter sformalizowane klastry mogłyby skorzystać ze wsparcia finansowego, które następnie przeznaczałyby na pokrycie kosztów tych działań, które mają dla danej struktury klastrowej najpilniejsze znaczenie i/lub wsparcie działań podejmowanych przez poszczególnych członków klastra.			
4.	Na Lubelszczyźnie występuje relatywnie wysoki odsetek firm aktywnych innowacyjnie (w porównaniu z innymi regionami), jednocześnie jednak lubelskie firmy cechuje jeden z najniższych w Polsce wyników, jeśli chodzi o udział przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przychodach netto ze sprzedaży ogółem, co świadczyć może o ograniczonej trafności i efektywności podejmowanych działań innowacyjnych. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	Biorąc pod uwagę, że ostatecznym weryfikatorem sukcesu działań innowacyjnych nie jest samo wdrożenie innowacyjnego rozwiązania, lecz jego oddziaływanie na kondycję przedsiębiorstwa i/lub sukces rynkowy nowych lub ulepszonych produktów bądź usług, w ramach oferowania wsparcia adresowanego do przedsiębiorstw bardzo duży nacisk winien być położony na wymagania lub preferencje odnoszące się do rozwiązań zwiększających szanse na rynkowy sukces rozwiązań wdrożonych dzięki realizowanym projektom.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapewnienie trafności rynkowej rozwiązań wdrażanych w rezultacie dofinansowanych projektów ▪ Obniżenie ryzyka nieosiągnięcia zaplanowanych rezultatów wsparcia 	<p>Katalog rekomendowanych rozwiązań powinien obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wprowadzenie do instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie dodatkowych wytycznych dotyczących pola „Uzasadnienie projektu” (w ramach aktualnych wytycznych nacisk położony jest na uzasadnienie dotyczące samego wnioskodawcy, jego potrzeb i tego, w jaki sposób zostaną one zaspokojone dzięki realizacji projektu), które odnosiłyby się do rynkowego zapotrzebowania na nowowprowadzane i/lub ulepszone produkty lub usługi (jeśli projekt przewiduje tego rodzaju działania); ▪ zobowiązanie wnioskodawców, by na etapie planowania projektu przeprowadzone zostało badanie popytu dotyczące planowanego do wdrożenia nowego lub ulepszanego produktu/usługi (jeśli projekt przewiduje tego rodzaju działania); uwzględniając zróżnicowany charakter projektów i potencjałów wnioskodawców trudno o precyzyjne określenie metodyki i zakresu tego rodzaju badania – niejednokrotnie wystarczą informacje z dotychczasowej obserwacji rynku przez wnioskodawcę, w innych przypadkach użyteczne będzie wykorzystanie ogólnodostępnych danych statystycznych, a w najbardziej zaawansowanym wariantcie – przeprowadzenie badania wśród potencjalnych klientów (każdorazowo osoba oceniająca wniosek musiałaby dokonać oceny trafności zastosowanej przez wnioskodawcę metody analizy popytu); ▪ wzbogacenie „Planu marketingowego dla 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>projektu” (część D biznes planu), w polu „Dystrybucja i promocja” o dodatkowe odniesienie planowanych działań sprzedażowych i promocyjnych do dotychczasowych działań podejmowanych przez inne podmioty działające na danym rynku lub oferujące zbliżone produkty / usługi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ premiowanie przedsięwzięć, w których wnioskodawca (w ramach deklarowanych wartości docelowych wskaźników rezultatu) zobowiązuje się do uzyskania określonego poziomu sprzedaży nowych lub ulepszonych produktów/usług. <p>Dodatkowo, podmioty korzystające ze wsparcia finansowego powinny mieć możliwość wykorzystania części wykorzystanych środków na działania marketingowe związane z promocją wprowadzonych w firmie zmian (zgodnie z ogólną rekomendacją, by nie ograniczać w sposób bardzo restrykcyjny charakteru działań podejmowanych w projekcie działań, a nacisk położyć na adekwatność planowanych działań wobec celów projektu i zaplanowanych rezultatów). W tym przypadku nie chodziłoby wyłącznie o projekty dotyczące projektów innowacyjnych (a w ich ramach tylko projektów zorientowanych na wdrożenie innowacji produktowych lub usługowych), przy czym w biznes planie (część D „Plan marketingowy dla projektu”, pole „Dystrybucja i promocja”) należałoby wprowadzić dodatkowe pole, w którym wnioskodawca charakteryzowałby szczegółowo planowane działania. W sytuacji, w której wnioskodawca aplikowałby o wsparcie na przeprowadzenie określonych inwestycji oraz odnoszące się do nich działania marketingowe możliwe byłoby – w rezultacie przeprowadzonej oceny merytorycznej – przyznanie wsparcia wyłącznie na działania inwestycyjne (jeśli występowałoby ograniczone uzasadnienie dla proponowanych przez wnioskodawcę działań marketingowych).</p>			
5.	Wyniki badania wskazują na to, że wprawdzie mamy	Należy w przyszłym okresie finansowania podjąć działania zo-	▪ Zwiększenie stopnia oddziaływania dofinansowanych projektów w obsza-	Uwzględniając wyniki analizy konkurencyjności lubelskich firm (i porównań pomiędzy beneficjentami RPO WL i podmiotami nierealizującymi pro-	• do wykorzystania w pracach nad kształtem	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i /	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	do czynienia wśród beneficjentów z efektem zatrudnieniowym, jednak jest on tylko nieznacznie większy niż w przypadku podmiotów nierealizujących projektów. Kwestia ta dotyczy zarówno aspektu ilościowego, jak i jakościowego wzrostu zatrudnienia (rodzaju i jakości tworzonych miejsc pracy). (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	rientowane na zwiększenie oddziaływania realizowanych projektów w obszarze zatrudnienia oraz – w miarę możliwości i wykorzystując planowaną zasadę dwufunduszowości RPO – zapewnić dostępność instrumentów podnoszenia poziomu kwalifikacji pracowników.	rze zatrudnienia / rynku pracy <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby wysokojakościowych miejsc pracy utworzonych w rezultacie dofinansowanych projektów Zapewnienie przedsiębiorcom użytecznego instrumentu finansowania działań dot. podnoszenia poziomu kwalifikacji pracowników 	jektów) należy zaakcentować celowość podjęcia następujących rodzajów działań w przyszłym okresie finansowania: <ul style="list-style-type: none"> w celu zwiększenia efektu zatrudnieniowego netto – w ramach kryteriów wyboru projektów należy wprowadzić dwa rozwiązania: (a) modyfikacja kryterium dot. nowych miejsc pracy poprzez premiowanie wzrostu zatrudnienia netto, nie zaś brutto (w odniesieniu do okresu realizacji projektu), co pozwoli przyznawać dodatkowe punkty tym projektom, w przypadku których efekt zatrudnieniowy jest faktyczny, a nie jedynie pozorny, (b) zwiększenie stopnia uwarunkowania liczby przyznawanych punktów liczbą utworzonych miejsc pracy poprzez większe zróżnicowanie przyznawanej punktacji (odpowiednio większa liczba punktów byłaby przyznawana za stworzenie: 1, 2, 3, 4, 5 i więcej miejsc pracy, przy czym wzrost liczby przyznawanych punktów miałby charakter niesystematyczny, tj. przykładowo za 1 miejsce pracy przyznawany byłby 1 punkt, za 2 miejsce pracy 2 – dodatkowe punkty, za 3 miejsce pracy – 3 dodatkowe punkty itd.); w celu zwiększenia efektu zatrudnieniowego dotyczącego wysokojakościowych miejsc pracy – oprócz premiowania samego faktu wzrostu zatrudnienia netto w rezultacie zrealizowanego projektu należy dodatkowo premiować miejsca pracy o charakterze wysokojakościowym, tj. związane z wysokim poziomem wiedzy i kwalifikacji lub dotyczące określonych grup zawodów (przede wszystkim specjalistów); należałoby wprowadzić premię punktową za stworzenie nowych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem oraz stopniem naukowym doktora, przy jednocześnie podwójnej liczbie punktów za utworzenie tzw. etatów badawczych (a więc związanych z prowadzeniem działalności B+R). w celu zapewnienia optymalnego wsparcia szkoleniowego zwiększającego konkurencyjność lubelskich przedsiębiorstw – szko- 	RPO WL 14-20 <ul style="list-style-type: none"> do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				lenia zewnętrzne i wewnętrzne to najczęściej wykorzystywane przez lubelskie firmy instrumenty podnoszenia kwalifikacji pracowników, wydaje się więc, że wspierając aktywność przedsiębiorców na tym polu, należałoby kontynuować politykę oferowania przede wszystkim wsparcia szkoleniowego; warto jednak zastanowić się nad zoptymalizowaniem dotychczasowego wsparcia w tym obszarze (oferowanego głównie w ramach komponentu regionalnego PO KL) i rozważyć odejście od formuły projektowej (tj. otwartych projektów szkoleniowych realizowanych przez podmioty zewnętrzne lub przedsięwzięć szkoleniowych prowadzonych przez daną firmę na potrzeby jej pracowników) na rzecz formuły <i>voucherowej</i> , w ramach której przedsiębiorca korzystałby z ogólnodostępnych na rynku komercyjnym usług szkoleniowych (bez konieczności ponoszenia – przez beneficjenta – kosztów transakcyjnych związanych z realizacją projektu) opłacając je za pomocą <i>vouchera</i> szkoleniowego przyznawanego firmom w ramach RPO (a mówić bardziej precyzyjnie – w ramach rekomendowanego do realizacji projektu system.).			
6.	W chwili obecnej wyraźna mniejszość lubelskich firm podejmuje współpracę z instytucjami otoczenia biznesu. Oczywiście można domniemywać, iż w przypadku części przedsiębiorstw niekorzystanie ze wsparcia IOB wynika po prostu z braku takiej potrzeby. Z drugiej jednak strony pamiętać należy, że rolą IOB świadczących usługi	Uwzględniając rolę IOB zarówno jako podmiotów mogących wspomagać rozwój potencjału konkurencyjnego i innowacyjnego przedsiębiorstw należy podejmować działania zorientowane na zwiększenie aktywności lubelskich firm w korzystaniu z usług tego rodzaju podmiotów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność i kompleksowość oferty lubelskich IOB ▪ Podwyższenie jakości usług świadczonych przez IOB ▪ Zwiększenie skali współpracy lubelskich firm z IOB 	W ramach proponowanego projektu systemowego wspomagać relacje pomiędzy przedsiębiorstwami a IOB , które mogą stanowić pierwsze ogniwo w łańcuchu wsparcia, co jednocześnie pozwoliłoby na ograniczenie problemu nadmiernej koncentracji terytorialnej uruchamianego wsparcia (generalnie preferowanym modelem jest w tym przypadku formuła „odwróconej piramidy” – na najniższym poziomie lokalnym zadaniem instytucji „pierwszego kontaktu” byłoby przede wszystkim zdiagnozowanie problemu danego podmiotu, sformułowanie wstępnych propozycji dotyczących optymalnego wsparcia i przekierowanie na wyższy poziom (regionalny), gdzie realizator projektu systemowego świadczyłby najbardziej specjalistyczne usługi informacyjne, doradcze i innego typu; tego rodzaju rozwiązanie jest najbardziej efektywne ze względu na	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	okołobiznesowe na wysokim poziomie jest także wskazywanie przedsiębiorstwom nowych możliwości, sposobów i kierunków rozwoju. Innymi słowy, niedostrzeżenie przez firmę potrzeby nawiązania kooperacji z IOB nie oznacza, że tego rodzaju wsparcie nie byłoby dla przedsiębiorstwa użyteczne. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)			fakt, iż tworzy sieć punktów „pierwszego kontaktu” na szczeblu lokalnym, a jednocześnie nie wymaga angażowania bardzo znaczących zasobów finansowych lub ludzkich, by zapewnić możliwość świadczenia najbardziej zaawansowanych usług proinnowacyjnych i prorozwojowych na lokalnym poziomie). Z punktu widzenia zapewnienia adekwatności wsparcia oferowanego przez lubelskie IOB należy podkreślić także konieczność systematycznego monitoringu potrzeb przedsiębiorstw w zakresie ewentualnego wsparcia . Wsparcie oferowane IOB w ramach proponowanego projektu systemowego powinno być powiązane z wynikami takiego monitoringu – należy wspomagać działalność podmiotów sektora otoczenia biznesu przede wszystkim w tych obszarach, które dotyczą usług cieszących się największym powodzeniem wśród przedsiębiorców.			
7.	W chwili obecnej stopień współpracy lubelskich przedsiębiorstw z jednostkami naukowo-badawczymi jest relatywnie niski (i tylko nieznacznie wyższy wśród podmiotów realizujących projekty w ramach I Osi Priorytetowej RPO WL). Jednocześnie wśród przypadków zidentyfikowanej współpracy dominują jej najprostsze formy (zlecenie badań i ekspertyz, korzystanie z doradztwa i szkoleń), zdecydowanie rzadziej mamy do czynienia ze	W przyszłym okresie finansowania należy podjąć zróżnicowane (i adresowane zarówno do przedsiębiorstw, jak i jednostek naukowo-badawczych) działania zorientowane na zwiększenie skali transferu wiedzy i technologii z sektora naukowego do przedsiębiorstw (przy czym należy mieć świadomość, że tego rodzaju współpraca nigdy nie będzie mieć charakteru masowego, w wielu przypadkach nie jest ona bowiem uzasadniona).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie skali współpracy pomiędzy sektorem B+R a przedsiębiorstwami ▪ Poprawa jakości i pogłębienie dotychczasowej współpracy pomiędzy sektorem B+R a przedsiębiorstwami ▪ Zwiększenie aktywności lubelskiego sektora B+R we współpracy z klientami spoza regionu 	Uwzględniając niewielką skalę współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami naukowo-badawczymi, a także charakter czynników, które stanowią główne problemy w nawiązywaniu i utrzymywaniu kooperacji międzysektorowej należy w przyszłym okresie finansowania uwzględnić następujące rozwiązania zorientowane na poprawę sytuacji w obszarze rzeczowej współpracy w ramach trzech wyodrębnionych obszarów, tj.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zachowanie – w ramach obszaru wsparcia „Innowacyjność przedsiębiorstw oraz transfer wiedzy i technologii z sektora B+R” – formuły projektów konkursowych zorientowanych na kooperację przedsiębiorstw z sektorem naukowo-badawczym – chodzi w tym przypadku o projekty, w ramach których dofinansowane są działania realizowane w ramach przedsięwzięć kooperacyjnych przedsiębiorstw i jednostek naukowo-badawczych; w celu zapewnienia rzeczywistych efektów wsparcia projekty te powinny w sposób obligatoryjny kończyć się fazą wdrożenia, bez możliwości uzyskania dofinansowania na projekty o charakterze wyłącznie badaw- 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	<p>wspólnymi projektami badawczymi lub opracowywaniem dedykowanej danej firmie technologii.</p> <p>Z kolei jeśli chodzi o zidentyfikowane problemy w nawiązywaniu i utrzymywaniu współpracy międzysektorowej, to cechuje je relatywnie duża różnorodność (zarówno ze względu na charakter, jak i rodzaj podmiotu, którego dotyczy dany czynnik). (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)</p>			<p>czym, bez zaplanowanego komponentu wdrożeniowego (projekty realizowane byłyby w ramach jednego z niniejszych modeli: (a) realizacja projektu badawczo-wdrożeniowego, (b) realizacja projektu wdrożeniowego – jeśli przed realizacją projektu przedsiębiorca dysponowałby wynikami prac badawczych; w tym przypadku rola jednostki naukowo-badawczej miałaby głównie charakter konsultacyjno-doradczy); co istotne w każdym z tych wariantów należałoby wprowadzić możliwość uznania za koszty kwalifikowalne wydatków przedsiębiorstwa na wynagrodzenie osób zajmujących się działaniami w projekcie o charakterze badawczo-wdrożeniowym; jednocześnie należy w większym stopniu skupić się na premiowaniu działań kooperacyjnych pomiędzy firmami i sektorem B+R, aniżeli wspierać tworzenia wewnętrznej infrastruktury B+R (w bieżącym okresie finansowania chodziłoby o projekty z Działania 1.6 B).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ premiowanie (w przypadku wsparcia finansowego na działania zwiększające konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw) tych projektów, w przypadku których przewidziana jest współpraca z sektorem B+R lub których realizatorzy współpracują / współpracowali z sektorem B+R – należy tu podkreślić, że szczególnie preferowane winny być te przypadki, w których (poza wymaganym obecnie udokumentowaniem rzeczywistej współpracy, nie zaś samą deklaracją planów w zakresie kooperacji) występują najbardziej zaawansowane – a jednocześnie występujące relatywnie rzadko – formy współpracy, np. wspólne projekty badawcze lub opracowywanie przez jednostkę naukowo-badawczą konkretnych rozwiązań technologicznych na zlecenie danej firmy; ▪ uwzględnienie w ramach projektu systemowego działań wspierających potencjał poszczególnych podmiotów w kooperacji międzysektorowej – w ramach postulowane- 			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>go projektu systemowego należy przewidzieć dodatkowe działania, które będą zorientowane na inicjowanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy firmami a jednostkami naukowymi; choć głównym założeniem proponowanego projektu systemowego jest jego elastyczność i stworzenie formuły umożliwiającej świadczenie wsparcia o możliwie najbardziej zindywidualizowanym charakterze, to jednak – biorąc pod uwagę zidentyfikowane problemy w zakresie kooperacji międzysektorowej – wskazać należy na następujące elementy, które należy przewidzieć w rzeczonym projekcie: (a) usługi brokerskie dotyczące poszukiwania potencjalnych kooperantów (usługi adresowane byłyby zarówno do firm poszukujących kooperanta z sektora B+R, jak i jednostek naukowo-badawczych zainteresowanych komercjalizacją wyników prac badawczych; należy w tym przypadku podkreślić, że usługi te nie mają służyć zacieśnianiu wewnątrzregionalnych relacji pomiędzy obiema grupami, ale znalezieniu dla każdego podmiotu optymalnego partnera; dlatego też za bardzo celowe uznać należy świadczenie usług brokerskich także w wymiarze ponadregionalnym – chodzi tu o ułatwianie lubelskim przedsiębiorcom nawiązywania kontaktów z sektorem B+R spoza regionu, a jednostkom naukowo-badawczym z Lubelszczyzny promowania się poza regionem i podejmowania kooperacji z firmami z kraju i zagranicy (tego rodzaju podejście związane jest przede wszystkim ze specjalizacją branżową lubelskiego sektora B+R – nie jest on w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb lubelskich firm z różnych branż, ale jednocześnie może zaoferować atrakcyjne usługi firmom spoza województwa, które działają w branży tożsamej z obszarem działalności danej instytucji; jeśli natomiast chodzi o wspieranie kooperacji międzysektorowej w ramach regionu, to należy zastosować formułę networkingową, tj. inicjować wzajemne spotkania instytucji naukowych i przedsię-</p>			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>biorstw pozwalające poznać wzajemne potrzeby oraz profil działalności, a dodatkowo stworzyć komórkę (wystarczające byłoby w tym przypadku jedno stanowisko) zajmującą się utrzymywaniem stałego kontaktu z sektorem B+R, która jednocześnie stanowiłaby ogniwo „pierwszego kontaktu” dla przedsiębiorstw szukających partnera w sektorze naukowo-badawczym; (b) opracowanie uproszczonego schematu współpracy jednostek naukowo-badawczych z przedsiębiorstwami (procedury postępowania, formalne warianty współpracy, regulacje dotyczące ochrony praw własności intelektualnej, wzory umów itp.), który jednostki naukowo-badawcze mogłyby stosować w ramach realizacji zleceń dla sektora przedsiębiorstw; szczególnie cenne byłoby skłonienie wszystkich lubelskich jednostek naukowo-badawczych do wdrożenia takiego schematu, co wystandardyzowałoby procedury współpracy pomiędzy firmami a instytucjami naukowymi; (c) działania informacyjne zorientowane na promocję lubelskiego sektora B+R w i poza województwem (głównym narzędziem byłoby w tym przypadku przygotowanie – papierowego i elektronicznego – katalogu usług badawczych świadczonych przez lubelskie jednostki naukowe); (d) zapewnienie transferu wiedzy poprzez stworzenie mechanizmów wymiany kadr sektora przedsiębiorstw i jednostek naukowo-badawczych w formule staży i praktyk, przy czym należałoby w tym przypadku rozważyć wprowadzenie obligatoryjnej bilateralności w prowadzonej wymianie kadrowej (na osi firma -> jednostka naukowa; jednostka naukowa -> firma); (e) wprowadzenie uproszczonego instrumentu finansowania korzystania z usług sektora B+R, które mają relatywnie prosty i standardowy charakter (ekspertyzy, opinie, certyfikaty) – w przeciwieństwie do projektów konkursowych, w ramach których wspierane byłyby złożone oraz bardziej czasochłonne przedsięwzięcia badawcze, w tym</p>			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				przypadku chodziłoby raczej o wspomaganie doraźnej kooperacji z sektorem B+R, bez konieczności spełniania całości wymogów obowiązujących w procedurze konkursowej, a jednocześnie w sposób niezależniący firmy od harmonogramu naboru wniosków; instrumentem wspomaganie korzystania przedsiębiorstw z usług sektora B+R byłyby w tym przypadku <i>vouchery</i> badawcze, rozumiane jako określona kwota udzielana przedsiębiorcy na skorzystanie z usługi jednostki naukowo-badawczej.			
8.	Aktualnie stosowane kryteria wyboru projektów, których celem jest branżowe profilowanie wsparcia są tylko częściowo skuteczne. Poza tym obowiązywanie dwóch odrębnych narzędzi branżowego kierowania wsparcia, które nie są ze sobą całkowicie spójne (zgodność z branżami strategicznymi wskazanymi w RSI Województwa Lubelskiego oraz realizacja projektu w dziedzinie o wysokim poziomie „intensywności B+R”) ogranicza skuteczność rzeczowego kierowania oraz czyni niejasnymi priorytety wdrażanej interwencji publicznej. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	W przyszłym okresie finansowania należy kontynuować politykę branżowego kierowania wsparcia, biorąc jednak pod uwagę, że dotychczas stosowane instrumenty rzeczowego kierowania cechowała ograniczona skuteczność należy rozważyć ich modyfikację.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność i kompleksowość oferty lubelskich IOB ▪ Podwyższenie jakości usług świadczonych przez IOB ▪ Zwiększenie skali współpracy lubelskich firm z IOB 	<p>Po pierwsze, należy utrzymać dotychczasowe premiowanie tych przedsięwzięć, które dotyczą branż uznanych za strategiczne w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego. By jednak zachować skuteczność kierowania wsparcia w branżach strategicznych, poza rozwiązaniem zaproponowanym powyżej, rozważyć można także zaadresowanie określonej liczby konkursów (przynajmniej jednego w całym okresie wdrażania Programu) do dziedzin strategicznych, przyciągając tym samym odpowiednio większą liczbę przedsiębiorstw z branż mających dla Lubelszczyzny znaczenie priorytetowe.</p> <p>Po drugie, należy zrezygnować z kierowania wsparcia z wykorzystaniem kryterium premiującego projekty „o wysokim poziomie intensywności B+R” – nie uwzględnia ono specyfiki regionalnej, nie gwarantuje wspierania najbardziej innowacyjnych przedsięwzięć, a jednocześnie zbliżony do planowanego efekt zastosowania tego kryterium można osiągnąć poprzez zastosowanie innych kryteriów, tj. premiujących innowacyjność projektu, czy współpracę z sektorem B+R.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
9.	W chwili obecnej mamy do czynienia z relatywnie dużą liczbą instrumentów wsparcia zorientowanych na zwiększenie potencjału konkurencyjnego i innowacyjnego w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL. Ich podział nie jest do końca spójny ze względu na kategorie odbiorców wsparcia oraz rodzaj i cele oferowanej pomocy, a generuje bardzo duże zróżnicowanie w liczbie dofinansowanych przedsięwzięć w ramach poszczególnych Działań (co w przypadku wybranych Działań skutkuje szczególnie wysokimi kosztami transakcyjnymi obsługi procesu naboru wniosków). Dodatkowo, mamy do czynienia z dużym zróżnicowaniem poziomu skuteczności projektów realizowanych w ramach poszczególnych Działań, która postrzegana jest jako wpływ na konkurencyjność i innowacyjność firmy.	W przyszłym okresie finansowania należy uprościć system wsparcia adresowanego bezpośrednio do przedsiębiorstw i zrezygnować z wyodrębniania wielu Działań (które zresztą aktualnie wyróżniane są ze względu na różne kryteria, co ogranicza czytelność całego systemu).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uproszczenie i zwiększenie przejrzystości systemu wsparcia w RPO WL adresowanego do sektora przedsiębiorstw ▪ Poszerzenie zakresu realizowanych projektów – zwiększenie adekwatności instrumentów wsparcia do potrzeb przedsiębiorstw ▪ Zwiększenie skuteczności oddziaływania realizowanych projektów na konkurencyjność i innowacyjność firm 	Z tego względu należałoby ograniczyć liczbę instrumentów wsparcia i wyodrębnić dwa główne obszary wsparcia: (a) konkurencyjność i (b) innowacyjność przedsiębiorstw oraz transfer wiedzy i technologii z sektora B+R, w przewidując w obu formułach konkursową naboru wniosków. Rekomendowane wyodrębnienie dwóch obszarów powodowane jest przede wszystkim znaczącą – pomimo występowania pewnych powiązań – odmiennością projektów zorientowanych na wzrost, odpowiednio: konkurencyjności i innowacyjności, która musi znaleźć swoje odzwierciedlenie m.in. w kryteriach wyboru projektów (stworzenie jednego funkcjonalnego katalogu kryteriów dla obu obszarów byłoby w praktyce bardzo utrudnione). Jednocześnie w ramach każdego z dwóch rekomendowanych obszarów należy stworzyć możliwość uzyskania wsparcia na realizację zróżnicowanych działań projektowych, których celem jest zwiększenie poziomu konkurencyjności lub innowacyjności przedsiębiorstwa (działania inwestycyjne, doradztwo, szkolenia, zakup określonych usług, działania promocyjne itp.). Możliwości dla takiego skonstruowania systemu wsparcia otwiera planowana na przyszły okres finansowania dwufundusowość RPO, która pozwoli na finansowanie w ramach Programu zarówno działań inwestycyjnych, jak i działań o charakterze „miękkim”. Jeśli chodzi o pierwszy obszar wsparcia to w jego ramach byłyby wspomagane – w formule zwrotnej – przedsięwzięcia, których celem jest zwiększenie poziomu konkurencyjności firmy, bez względu na charakter podejmowanych działań projektowych – chodzi tu np. o projekty, w ramach których oraz branżę wnioskodawcy (wsparcie nie byłoby dedykowane jednej lub kilku określonym branżom, ale oczywiście – zgodnie z jedną wcześniejszych rekomendacji – branże strategiczne dla rozwoju województwa lubelskiego byłyby odpowiednio premiiowane). Z kolei jeśli chodzi o drugi obszar wsparcia, to oprócz powyższych instrumentów wspomaganie	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Institucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	Częściowo spowodowane jest to faktem znacznego zawężenia obszaru oddziaływania projektu (stąd np. niski stopień wpływu Działań 1.7 i 2.4, które poprzez swój bardzo mocno sprofilowany charakter nie mogą kompleksowo poprawić poziomu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa). (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)			innowacyjności należy uwzględnić także – rekomendowaną wcześniej – możliwość dofinansowania projektów badawczo-wdrożeniowych realizowanych wspólnie przez przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze.			
10	Wyniki badania potwierdzają, że firmy cechujące się zróżnicowaniem potencjałów (działalność przemysłowa / usługowa; mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa), konkurencyjnego i innowacyjnego (ze szczególnym uwzględnieniem tego drugiego) różnicuje także skala oddziaływania projektu na kondycję przedsiębiorstwa. W przypadku tych firm, które cechuje mniejszy potencjał większa jest z kolei skala oddziaływania pro-	Jeśli funkcją udzielanego wsparcia ma być znacząca poprawa kondycji firmy w obszarach oddziaływania interwencji, należy zapewnić wsparcie także do podmiotów o relatywnie mniejszym potencjale (które w ramach uniwersalnej procedury miałyby ograniczone szanse na uzyskanie dofinansowania w konkurencji z podmiotami o większym potencjale).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapewnienie dostępności wsparcia dla podmiotów gwarantujących różne rodzaje rezultatów projektów ▪ Zagwarantowanie różnego rodzaju oddziaływania realizowanych projektów (wysokojakościowe rezultaty – np. wysoki poziom innowacyjności; rezultaty wskazujące na znaczącą poprawę sytuacji firmy w rezultacie uzyskanego wsparcia) 	Należałoby każdorazowo w ramach konkursów dotyczących projektów z obszaru konkurencyjności i innowacyjności stosować równoległe dwa schematy wyboru projektów: dla firm o mniejszym potencjale (z analizy przeprowadzonych danych wynika, że należałoby tu uwzględnić dwa czynniki różnicujące ów potencjał – wielkość przedsiębiorstwa oraz sektor, w którym prowadzona jest działalność). Odrębność naboru poprzez zastosowanie dwóch równoległych procedur konkursowych pozwoliłaby na zapewnienie dostępności wsparcia, zarówno dla tych kategorii firm, które są w stanie zapewnić największą skalę rezultatów projektu, jak i tych, które z kolei uzyskują największe oddziaływanie projektu na poprawę swojej sytuacji. Uwzględniając wskazane zróżnicowanie potencjałów należałoby również rozważyć częściową odrębność kryteriów oceny złożonych wniosków, zmniejszając wobec podmiotów o mniejszym potencjale wymogi dotyczące np. doświadczenia projektodawcy, czy stopnia innowacyjności wprowadzanych rozwiązań (pamiętając, że w przypadku podmiotów o mniejszym potencjale istotniejszą kwestią niż poziom	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	jektu na konkurencyjność i innowacyjność firmy. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)			uzyskanych rezultatów jest stopień, w jakim poprawiła się danego przedsiębiorstwa w obszarze konkurencyjności i innowacyjności w porównaniu ze stanem wyjściowym).			
11	Jeśli chodzi o największe trudności, na jakie natrafiają realizatorzy projektów, to są to przede wszystkim problemy natury formalno-administracyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem nadmiernej ilości dokumentów, które muszą przygotować i składać projektodawcy. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.)	Należy, w miarę możliwości, uprościć proces aplikowania o wsparcie, realizacji projektu oraz jego rozliczania, ze względu na formalno-administracyjne obowiązki spoczywające na beneficjencie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmniejszenie skali obciążeń formalno-administracyjnych dotyczących podmioty realizujące projekty oraz instytucje wdrażające dane instrumenty wsparcia ▪ Obniżenie poziomu kosztów transakcyjnych związanych z realizacją projektu 	Ewentualne uproszczenia powinny dotyczyć przede wszystkim ilości dokumentów do przygotowania których zobowiązani są beneficjenci na poszczególnych etapach realizacji projektu (od momentu aplikowania o wsparcie, przez bieżącą realizację projektu aż po końcowe jego rozliczenie i sprawozdawczość). Biorąc pod uwagę, że adresowane do przedsiębiorców przyjmie w przyszłym okresie finansowania najpewniej formę pomocy zwrotnej, tego rodzaju uproszczenie będzie jak najbardziej możliwe, gdyż będzie można zmniejszyć aktualne obostrzenia i rygoryzmy (dotyczące przede wszystkim przygotowywania wniosku o płatność, który nie miałby zastosowania w przypadku formuły pożyczkowej; długości procedury wypłaty środków), które są niezbędne, gdy firma korzysta ze zwrotnej dotacji, oczywiście nie rezygnując z nich całkowicie biorąc pod uwagę, że otrzymywane przez firmy wsparcie pochodzi ze środków publicznych. Należy w tym przypadku wykorzystać obecne doświadczenia funduszy pożyczkowych, gdzie procedury są o wiele bardziej uproszczone i skraca się czas od momentu starania się o wsparcie, aż do uzyskania środków finansowych (a tym samym zmniejsza się poziom kosztów transakcyjnych związanych z realizacją projektu, które mogą obniżyć ogólną efektywność projektu).	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020
12	Analiza statystyczna wykazała, że stosowane kryteria wyboru projektów cechuje wysoki poziom skuteczności jeśli chodzi o premiowanie tych projektów, których realizatorzy	Należy dokonać takiej modyfikacji kryteriów wyboru projektów, by zwiększyć znaczenie kryteriów odnoszących się do kwestii wpływu projektu na poziom konkurencyjności i innowacyjności	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie skuteczności oddziaływania kryteriów wyboru projektów w kontekście gwarantowania wpływu projektu na poziom konkurencyjności i innowacyjności firmy 	Analiza statystyczna wykazała, że stosowane kryteria wyboru projektów cechuje wysoki poziom skuteczności jeśli chodzi o premiowanie tych projektów, których realizatorzy dysponują dużym potencjałem. W nieco mniejszym stopniu natomiast kryteria umożliwiają wybór tych przedsięwzięć, które gwarantują duży wpływ na poziom konkurencyjności i innowacyjności firmy. W związku z powyższym należałoby wprowadzić	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	dysponują dużym potencjałem. W nieco mniejszym stopniu natomiast kryteria umożliwiają wybór tych przedsięwzięć, które gwarantują duży wpływ na poziom konkurencyjności i innowacyjności firmy. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.)	przedsiębiorstwa (względem tych kryteriów, które dotyczą wyjściowego potencjału konkurencyjnego i innowacyjnego firmy).		<p>takie modyfikacje systemu kryteriów, by w większym stopniu premiować efekty, jakie generuje dany projekt. Chodziłoby tu np. o takie aspekty oceny projektu jak: liczba wprowadzonych innowacji (w tym: liczba nowych produktów i usług), skala innowacyjności podjętych działań (wdrożonych innowacji), charakter wprowadzonych innowacji (premiowanie najbardziej złożonych rozwiązań innowacyjnych, czyli innowacji produktowych i procesowych), liczba wysokojakościowych miejsc pracy utworzonych w rezultacie projektu. Podobną funkcję pełniłoby wdrożenie wcześniejszych rekomendacji dotyczących oceny tych aspektów projektu, które dotyczą skutecznego wprowadzenia nowych rodzajów produktów / usług i ich późniejszej sprzedaży.</p> <p>W odniesieniu do tych z powyższych kryteriów, które aktualnie nie obowiązują wdrożenie rekomendacji polegałoby na ich wprowadzeniu do katalogu kryteriów wyboru projektów. Z kolei w przypadku, gdy kryteria z powyższego katalogu mają charakter aktualny (są zawarte w obecnie obowiązującym katalogu kryteriów wyboru projektów), należałoby rozważyć zwiększenie ich znaczenia w ogólnej liczbie punktów przyznawanych na etapie oceny merytorycznej, tak by na pozycję danego projektu na liście rankingowej w większym stopniu wpływały kryteria odnoszące się do kwestii wpływu danego przedsięwzięcia na konkurencyjność i innowacyjność beneficjenta.</p>	14-20		
13	Analiza ekspercka wykazała uzasadnienie dla określonych modyfikacji katalogu kryteriów wyboru projektów w ramach ewaluowanych instrumentów wsparcia. (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.)	Należy wprowadzić określone zmiany uspołniające oraz zwiększające użyteczność obecnego katalogu kryteriów wyboru projektów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie spójności katalogu kryteriów wyboru projektów ▪ Zwiększenie użyteczności stosowanych kryteriów wyboru projektów 	<p>Należy wprowadzić modyfikacje kryteriów wyboru projektów w odniesieniu do następujących kryteriów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystanie efektów realizacji projektu – Wnioskodawca otrzymuje określoną liczbę punktów w sytuacji wystąpienia efektu „dźwigni inwestycyjnej”, tj. uruchomienia dodatkowych działań inwestycyjnych w rezultacie przeprowadzonego projektu. Jednocześnie sama nazwa kryterium sugeruje, iż w ramach kryterium oceniany będzie sposób wykorzystania przez beneficjenta rezultatów wytworzonych w ramach projektu. W związku z powyż- 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>szym sugeruje się ujednoznaczenie rzeczowego kryterium poprzez zmianę nazwy na „Wystąpienie efektu dźwigni inwestycyjnej” (kwestie faktycznie dotyczące wykorzystania efektów realizacji projektu są z kolei przedmiotem oceny w ramach innych kryteriów, np. dotyczących planu działań sprzedażowych odnoszących się do nowego produktu / usługi).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Doświadczenie i wykształcenie specjalistyczne kadry związane z realizacją projektu oraz znajomość branży i potrzeb klientów (w ramach obszaru „Potencjał wnioskodawcy”) – Uwzględniając opis sposobu oceny w ramach niniejszego kryterium zauważyć należy, iż w praktyce kryterium to dotyczy wyłącznie doświadczenia i wykształcenia specjalistycznego kadry, zaś znajomość branży i potrzeb klientów nie stanowi przedmiotu oceny (chyba, że przyjmując założenie, iż posiadanie doświadczenia i wykształcenia specjalistycznego jest równoznaczne ze znajomością branży i potrzeb klientów, wydaje się jednak, że tego rodzaju założenie – szczególnie w odniesieniu do potrzeb klientów – nie jest uprawnione). Należy więc zmodyfikować nazwę niniejszego kryterium pozostawiając tylko element „Doświadczenie i wykształcenie specjalistyczne kadry związane z realizacją projektu”, zaś kwestie znajomości branży i potrzeb klientów uczynić przedmiotem oceny w ramach kryteriów proponowanych w ramach wcześniej sformułowanych rekomendacji (związanych z przeprowadzeniem badania rynku i potrzeb potencjalnych klientów, czy też analizą konkurencji). ▪ Wprowadzenie do oferty nowych lub ulepszonych produktów/usług (w ramach obszaru „Zakres korzyści osiągnięty w wyniku realizacji projektu”) – Niniejsze kryterium odnosi się w praktyce do innowacyjności produktu i premiuje te przedsięwzięcia, które uwzględniają innowacje produktowe (nie uwzględniając jednak premiowania innych wa- 			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>riantów innowacji). Jednocześnie, innowacyjność w różnych jej aspektach premiowana jest w ramach innego kryterium, co oznacza, iż ten sam aspekt premiowany jest w ramach dokonywanej oceny dwukrotnie, lecz niekonsekwentnie, gdyż dodatkowe punkty otrzymują jedynie podmioty wdrażające innowacje o charakterze produktowym, choć przecież w kontekście korzyści osiągniętych w wyniku realizacji projektu należałoby także rozpatrywać inne warianty innowacji). W związku z tym celowe byłoby zrezygnowanie z niniejszego kryterium w ramach omawianego obszaru.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi – Aktualnie premiowane są przedsięwzięcia, które pozostają spójne z regionalnymi dokumentami strategicznymi (w zależności od Działania jest to Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego). Ogólny charakter kryterium dotyczącego tej kwestii oraz ogólny sposób sformułowania celów ww. dokumentów sprawia, że obecnie kryterium to nie ma mocy różnicującej (potwierdziła to analiza wyników oceny merytorycznej, gdzie praktycznie wszyscy beneficjenci uzyskują w ramach tego kryterium notę maksymalną). Należy utrzymać element premiowania tych projektów, które cechuje zgodność, przede wszystkim z Regionalną Strategią Innowacji Województwa Lubelskiego, przy jednoczesnym urealnieniu faktycznego wpływu tego kryterium na kierunkowanie wsparcia w taki sposób, by faktycznie wspomagało ono realizację celów RSI WL. By zachować element kierunkowania wsparcia zgodnie z założeniami RSI WL, a jednocześnie wyeliminować ryzyko pozorności obecnie obowiązującego kryterium, należy w szczególności wprowadzić ocenę planowanych przedsięwzięć pod kątem ich wpływu na realizację wskaźników monitoringowych RSI WL. Praktyczne wdrożenie niniejszego zalecenia polegałoby na tym, iż wnioskodawcy 			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				<p>byliby zobowiązani do wykazania we wniosku aplikacyjnym do osiągnięcia jakiego wskaźnika realizacji RSI WL przyczyni się ich projekt. Liczba przyznanych punktów powinna zależeć od liczby wskaźników do osiągnięcia których przyczynia się dany projekt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Doświadczenie w realizacji projektów z udziałem funduszy pomocowych – Aktualnie premiowane jest doświadczenie projektodawcy w realizacji wcześniejszych projektów realizowanych w oparciu o współfinansowanie ze środków pomocowych. Trudno jednak wskazać merytoryczne uzasadnienie dla tego kryterium (teoretycznie możliwym uzasadnieniem jest to, że realizacja wcześniejszych projektów zwiększa potencjał beneficjenta w zakresie radzenia sobie z procedurami i regułami realizacji projektów unijnych, które przy kolejnych przedsięwzięciach są już niejako „oswojone”). Wydaje się, że bardziej funkcjonalnym rozwiązaniem byłoby w tym przypadku takie upraszczanie procedur, by nie stanowiły one problemu dla projektodawców bez znaczącego doświadczenia projektowego. Co więcej, kontynuacja w przyszłym okresie finansowania mechanizmu premiowania tych podmiotów, które wcześniej realizowały projekty w oparciu o fundusze pomocowe mogłaby generować ograniczoną dostępność wsparcia dla tych podmiotów, w przypadku których jego użyteczność byłaby szczególnie duża). ▪ Wnioskodawca prowadzi lub deklaruje współpracę z instytucją B+R lub posiada odpowiednie struktury organizacyjne pozwalające na prowadzenie badań własnych (np. laboratorium, biuro badawcze itp.) w zakresie realizacji projektu (w ramach obszaru „Potencjał wnioskodawcy” – W chwili obecnej w ramach niniejszego kryterium nie jest sprecyzowany charakter współpracy, a jedynie sposób (stopień) jej formalizacji (umowa, porozumienie, list intencyjny). W związku z powyższym istnieje ryzyko, iż 			

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				premiowane będą tutaj te przedsięwzięcia, których współpraca z jednostką naukowo-badawczą ma charakter jednorazowy (nie określono, że umowa dotyczy ciągłego świadczenia usług) lub że współpraca ta dotyczy realizacji prostych zleceń na rzecz przedsiębiorstwa (opracowanie ekspertyzy, wydanie opinii, w tym: opinii o innowacyjności etc.). W związku z powyższym rekomenduje się, by doprecyzować niniejsze kryterium poprzez wskazanie, iż umowa / list intencyjny muszą dotyczyć współpracy ciągłej lub realizacji projektu badawczego. Nie powinny być natomiast premiowane przypadki jednorazowego korzystania z usług instytucji B+R i/lub korzystania z usług o podstawowym charakterze, które w ograniczonym stopniu dotyczą prowadzenia działalności badawczej (wydanie certyfikatu / atestu, wydanie opinii itp.). Innymi słowy, niniejsze kryterium powinno być w swym charakterze zbliżone do kryterium „Doświadczenie wnioskodawcy we współpracy z jednostkami B+R (w obszarze „Doświadczenie w realizacji projektów” w Działaniu 1.6 A, gdzie zresztą obowiązują oba omawiane tu kryteria – w przypadku wprowadzenia rekomendowanej zmiany nie będzie uzasadnienia dla utrzymywania obu kryteriów w odniesieniu do instrumentów wsparcia dotyczących innowacyjności oraz transferu wiedzy i technologii).			
14	Zbliżający się koniec obecnego okresu finansowania, zarówno w odniesieniu do RPO WL, jak i innych programów uprawnia do zweryfikowania sposobu dotychczasowego ujmowania konkurencyjności i innowacyjności. (s. Błąd! Nie	W ramach przyszłego okresu finansowania, opracowując sposób ujmowania konkurencyjności i innowacyjności należy skupić się przede wszystkim na dokładnej operacjonalizacji przyjętych definicji, która mogłaby być stosowana na etapie oceny złożonych wniosków o	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doprecyzowanie sposobów ujmowania konkurencyjności i innowacyjności ▪ Zastosowanie mechanizmów gwarantujących wybór projektów gwarantujących optymalny stopień oddziaływania na poziom konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa 	W kontekście przyjęcia najbardziej użytecznego sposobu ujmowania konkurencyjności i innowacyjności w RPO WL w przyszłym okresie finansowania należy wprowadzić następujące rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Należy w przyszłym okresie finansowania utrzymać obowiązujące obecnie rozwiązanie w ramach którego premiowane są wyłącznie rozwiązania o innowacyjności przynajmniej regionalnej. Ewentualnie należałoby rozważyć, czy nie należy powyższego rygoryzmu w sposobie ujmowania innowacyjności „zawiesić” wobec innowacji o charakterze organizacyjnym i mar- 	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania	2013-2020

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
	zdefiniowano zakładki.)	dofinansowanie.		<p>ketingowym (i w mniejszym stopniu – procesowym).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dodatkowo bardzo ważne jest, by wprowadzana w przedsiębiorstwie zmiana prowadziła do wytworzenia określonego rodzaju rezultatów, tylko wtedy działania innowacyjne (i jego wspieranie) mają uzasadnienie. Kwestię tę częściowo rozwiąże wdrożenie wcześniejszych rekomendacji dotyczących zwiększenia znaczenia oceny konkretnych efektów projektu. ▪ Należałoby większy nacisk położyć na opinie o innowacyjności, które wystawiane są przez podmioty zewnętrzne (a w przypadku deklarowania najwyższego poziomu innowacyjności – obowiązywać powinna obligatoryjność tego rodzaju opinii, przy czym możliwe do wdrożenia są dwa warianty egzekwowania owej obligatoryjności: (a) samodzielne zlecenie przez wnioskodawcę przygotowania takiej opinii, przy jednoczesnej możliwości uznania wydatku na ten cel jako kosztu kwalifikowalnego w projekcie – wnioskodawca ponosiłby w tym przypadku ryzyko kosztów w sytuacji nieotrzymania dofinansowania; (b) zlecenie przygotowania takiej opinii przez instytucję przeprowadzającą konkurs – zwiększałoby to obiektywizm oceny oraz znosiło konieczność ponoszenia określonych kosztów związanych z aplikowaniem o wsparcie przez beneficjentów, ale jednocześnie wydłużyłoby cały proces oceny). Bez wątplenia natomiast należy w sposób ścisły weryfikować przedkładane przez projektodawców opinie o innowacyjności, ze szczególnym uwzględnieniem zgodności profilu branżowego danego podmiotu oraz branży, której dotyczy projekt. ▪ Jeśli natomiast chodzi o kwestię konkurencyjności, to wydaje się, że kwestia ta – na etapie oceny – powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w deklaracjach wnioskodawcy dotyczących oddziaływania projektu na jego sytuację. Wynika to z faktu, iż realizowane projekty mają przede wszystkim prowadzić 			

Załącznik nr 2 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				do wzrostu konkurencyjności, trudno więc ocenę takiego wpływu przeprowadzić na etapie aplikowania o wsparcie. Z tego względu kryteria wyboru projektów dotyczące kwestii konkurencyjności powinny przede wszystkim dotyczyć deklarowanego stopnia realizacji wskaźników konkurencyjności firmy. Wydaje się, że katalog tego rodzaju wskaźników mógłby być zbieżny ze wskaźnikami konkurencyjności, które określono na potrzeby niniejszego badania, z jednoczesnym zastrzeżeniem, iż w przypadku różnych typów projektów kombinacja dedykowanych im wskaźników byłaby odmienna (niekiedy np. nie miałyby zastosowania wskaźniki dotyczące poprawy jakości zasobów ludzkich, innym razem – wzrostu udziałów w rynku, czy poprawy rentowności).			
15	W chwili obecnej działania zorientowane bezpośrednio lub pośrednio na wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw cechuje rozproszony i nieskoordynowany charakter (zarówno w aspekcie instytucjonalnym, jak i programowym). (s. Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.)	Wszystkie działania dotyczące wspomaganie konkurencyjności i innowacyjności lubelskich przedsiębiorstw, a które nie są oferowane w formule konkursowej adresowanej do sektora MSP powinny być skupione w ramach jednego – realizowanego na poziomie województwa – projektu systemowego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapewnienie spójności i kompleksowości instrumentów wsparcia dotyczących sfery konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw ▪ Stworzenie mechanizmu pozwalającego w sposób elastyczny na zmieniające się w regionie zapotrzebowanie na wsparcie w zakresie konkurencyjności i innowacyjności. 	W celu stworzenia kompleksowego systemu wspierania konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz potencjału innych kategorii interesariuszy (jednostki naukowo-badawcze, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego) należy całość działań niemających charakteru bezpośredniego wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw oferowanego w formule projektów konkursowych realizować w formule jednego projektu systemowego. Działania przewidziane w ramach niniejszego projektu systemowego obejmowałyby m.in. szkolenia, doradztwo (w tym usługi brokerskie w zakresie poszukiwania partnerów do współpracy na linii: przedsiębiorstwa – sektor B+R oraz inwestorów zdecydowanych na finansowanie), wsparcie informacyjne, działania upowszechniające i promocyjne, działania wspierające powiązania pomiędzy sektorem B+R, a przedsiębiorstwami poprzez: stypendia, staże/praktyki, wsparcie finansowe na korzystanie z usług sektora B+R (w przeciwieństwie do instrumentu wsparcia przewidzianego w projektach konkursowych, tutaj chodziłoby o mniej zaawansowane i złożone usługi sektora badawczego finansowane w oparciu o vouchery badawcze) itp.	<ul style="list-style-type: none"> • do wykorzystania w pracach nad kształtem RPO WL 14-20 • do realizacji w przyszłej perspektywie w zależności od kształtu RPO WL 14-20 	Instytucja odpowiedzialna za projektowanie i / lub wdrażanie RPO WL w przyszłym okresie finansowania i / lub podmiot odpowiedzialny za realizację zalecanego projektu systemowego	2013-2020

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
				Rekomendowany realizator projektu to Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości jako podmiot dysponujący odpowiednim doświadczeniem i potencjałem, a także cechujący się rozpoznawalnością na poziomie regionalnym. Projekt winien być realizowany w formule projektu partnerskiego lub przedsięwzięcia samodzielnie realizowanego przez LAWP, ale z włączeniem w strukturę zarządzania projektem Komitetu Sterującego reprezentującego funkcjonujące w regionie: organizacje przedsiębiorców, jednostki naukowo-badawcze, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego.			

Tabela rekomendacji badania „Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego”

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Proponowana rekomendacja	Stan docelowy / Oczekiwany efekt wdrożenia rekomendacji	Propozycja wdrożenia rekomendacji	Status realizacji	Adresat	Termin wdrożenia rekomendacji
Rekomendacje ogólne							
1	W badaniu ilościowym mieszkańcy województwa wskazali, że pożądanym źródłem pogłębienia wiedzy o RPO WL są artykuły, reportaże i programy. Tradycyjne reklamy pełnią natomiast funkcję promocyjną (np. informującą, gdzie można uzyskać więcej informacji). (str. 21-22)	Dostarczenie ogółowi społeczeństwa pogłębionej wiedzy w postaci artykułów, reportaży, programów. By to osiągnąć konieczna jest stała współpraca z dziennikarzami, którzy mogą dostarczyć ogółowi społeczeństwa rzetelnych informacji w oczekiwanej przez społeczeństwo formie.	Zwiększenie świadomości ogółu społeczeństwa o efektach wdrażania RPO WL	Rekomendacje można wdrożyć kontynuując działania media relations poprzez np.: <ul style="list-style-type: none"> • Organizację konkursu dla dziennikarzy na najlepszą publikację o RPO WL • Systematyczne przekazywanie informacji związanych z RPO WL • Kolejne edycje Roadshow dla dziennikarzy po miejscach, które uzyskały wsparcie w ramach RPO WL • Atrakcyjne warsztaty dla dziennikarzy generujące przekaz medialny. Sposobem przyciągnięcia dziennikarzy do udziału w warsztatach jest zatrudnienie znanej w branży osobistości medialnej oraz/lub też połączenie warsztatów z ważnym wydarzeniem związanym z RPO WL. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezygnacja z rekomendacji – Uzasadnienie: Cechą mediów, jest działanie na konkurencyjnym rynku. W konkursie zwycięzcą byłaby jedna redakcja, reprezentująca określone media (prasa, radio, telewizja, internet), a zatem informacje o RPO i samym konkursie ukazałyby się tylko na łamach i w eterze zwycięskiego medium. Stąd też stopa zwrotu z poniesionych kosztów byłaby niewielka. Ponadto Program znajduje się w schyłkowej fazie, co przekłada się bezpośrednio na liczbę przekazów medialnych dot. obecnego RPO. Dlatego wybór publikacji mogłoby okazać się niewielki. Dodatkowo oceną pracą musiałyby zająć się osoba lub grupa osób z zewnątrz. Z całą pewnością nie pracownicy IZ RPO. Jedynie zatrudnienie znanego autorytetu z dziedziny medialnej mogłoby być magnesem przyciągającym do konkursu oraz osoby zaufanej, która byłaby w stanie obiektywnie ocenić konkursowy materiał. Koszt zatrudnienia takich osób jest spory. Ponadto, trzeba również wziąć pod uwagę nagrody, które musiałyby być na tyle atrakcyjne, aby dziennikarze skusili się na wzięcie udziału w konkursie. Podsumowując w opinii IZ RPO środki zainwestowane w konkurs byłyby zbyt wysokie w stosunku do oczekiwanych i możliwych efektów konkursu. • Rekomendacja została wdrożona, 	IZ RPO	VI 2013

					<ul style="list-style-type: none"> • Rekomendacja została wdrożona (IZ RPO jednak przy planowaniu kolejnych roadshow weźmie pod uwagę stopę zwrotu z „zimiowego” roadshow, które zostanie przeprowadzone w I kwartale 2013 roku), • W opinii IZ RPO rekomendację najlepiej wdrożyć dopiero w I kwartale 2014 (na początku nowej perspektywy finansowej, kiedy znane będą informacje dotyczące struktury organizacyjnej, nazewnictwa poszczególnych organów zaangażowanych we wdrażanie funduszy, znany będzie budżet programu i priorytety, na które zostanie przeznaczony, możliwe, że pojawią się nowe pojęcia związane z funduszami, które warto byłoby wyjaśnienia dziennikarzom już na początku programu, aby nie powielali błędnych informacji itp.) Ponadto, takie szkolenie byłoby dobrą okazją do lepszego poznania dziennikarzy np. przez dyrekcję i zaznajomienia ich z trudną tematyką nowych funduszy. 		
2	Język opisujący RPO WL jest postrzegany przez wszystkie badane grupy jako trudny i bardzo biurokratyczny. Potwierdzają to analizy języka stron internetowych. (str.34-35, 49)	Język materiałów na stronach internetowych skierowanych do szerszego grona odbiorców (np. zakładka Dobre Praktyki) powinien być dostosowany do ogółu mieszkańców, powinien być maksymalnie uproszczony.	Materiały informacyjno – promocyjne (także strona internetowa adresowana do potencjalnych beneficjentów i ogółu mieszkańców) są napisane prostym i klarownym językiem.	W trakcie tworzenia materiałów informacyjnych i promocyjnych powinien być przeprowadzany <u>audyt tekstu pod kątem jego trudności (np. z wykorzystaniem indeksu czytelności FOG - http://www.fog.uni.wroc.pl), co pozwala obiektywnie sprawdzić stopień trudności tekstu.</u>	Rekomendacja wdrażana na bieżąco zarówno przez IZ jak i IP II, jednak z zaznaczeniem, że FOG wykorzystywany jest jako pomoc, a nie bezkrytyczny wzorzec, gdyż podstawowe wyrażenia używane w systemie funkcjonowania FE takie jak np.: Beneficjent, Operacyjny, rozbudowa wg indeksu czytelności FOG określane są jako bardzo trudne w odbiorze.	IZ RPO	VI 2013
3	Bardzo duże znaczenie dla dziennikarzy ma treść przekazywanych im	Informacje przekazywane dziennikarzom	Zwiększenie liczby publikacji na temat efektów RPO WL.	Należy kontynuować dotychczasowe działania związane z informowaniem	<ul style="list-style-type: none"> • Rekomendacja wdrażana na bieżąco przez IZ i IP II (m.in. przy okazji informacji 	IZ RPO i IPII	XII 2013

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

	<p>informacji przez IZ RPO. Treść powinna być interesująca dla ogółu odbiorców wiadomości tworzonych przez dziennikarzy. W związku z tym nacisk powinien być położony na efekty działań. (str.35-37)</p>	<p>powinny być oparte na efektach podejmowanych działań.</p>		<p>dziennikarzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysłać wyselekcjonowane informacje związane z efektami RPO WL. • Rozsyłać je w formie elektronicznej do redakcji i dziennikarzy. 	<p>prasowej dot. Roadshow),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekomendacja wdrażana na bieżąco przez IZ i IP II (poprzez wysyłkę drogą elektroniczną bezpośrednio do dziennikarzy lub za pośrednictwem biura prasowego, zarówno w przypadku odpowiedzi, jak i informacji prasowych). 		
4	<p>Badania pokazały, że mieszkańcy województwa nie zawsze rozpoznają Regionalny Program Operacyjny, jednak znają przykładowe projekty współfinansowane ze środków RPO. Dziennikarze wskazują dodatkowo, że ważnym źródłem informacji są sami beneficjenci. (str.21)</p>	<p>Rekomendujemy w większym stopniu włączyć w proces promocji efektów beneficjentów, którzy mają szansę docierać do społeczności lokalnych i bezpośrednich odbiorców rezultatów.</p>	<p>Społeczeństwo województwa lubelskiego poinformowane o tym, że projekty współfinansowane z RPO WL zmieniły również ich najbliższe otoczenie.</p>	<p>Rekomendujemy kontynuowanie szkoleń dla beneficjentów na temat możliwości promowania ich projektów w zaplanowanych budżetach (bez beneficjentów osi I i II). Szkolenie powinno być prowadzone przez specjalistę ds. informacji i promocji. Warto, by <u>kontynuować szkolenia w formie warsztatowej, opartą na studiach przypadków uczestników szkolenia</u>. Z jednej strony proponujemy włączyć w szkolenie elementy warsztatów, które pozwolą beneficjentom nieszybko spojrzeć na swój projekt i możliwości ich promowania. Z drugiej strony natomiast należy <u>zwrócić uwagę beneficjentów na możliwość promowania swoich projektów przez lokalne media (np. poprzez przygotowywanie notatek prasowych dla lokalnych dziennikarzy)</u>. W przyszłej perspektywie rekomendujemy <u>przygotowanie konkursu dla beneficjentów na najlepszą promocję projektu oraz włączenia modułu poświęconego promocji do szkoleń dla potencjalnych be-</u></p>	<p>Rekomendacja planowana do wdrożenia do połowy 2013 roku poprzez przeprowadzenie w II kwartale 2013 r. szkoleń z zakresu promocji projektów unijnych współfinansowanych z RPO WL. Zajęcia zostaną poprowadzone w formie warsztatów przez doświadczonych pracowników OIiP DRPO. Podczas szkolenia zostaną szczegółowo omówione główne obowiązki beneficjentów w zakresie informacji i promocji projektów, a także skutki uchybień oraz nieprawidłowości w prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych. Ponadto, szkolenia z w/w zakresu zostaną również przeprowadzone dla potencjalnych beneficjentów w momencie obowiązywania Nowej Perspektywy Finansowej (planowane do realizacji w I lub II kwartale 2014 roku).</p> <p>Odnosnie możliwości promowania projektów przez Beneficjentów, IZ RPO planuje w NPF wprowadzenie obowiązku stworzenia Planu działań promocyjnych przez Beneficjentów, na etapie składania wniosku o dofinansowanie. Plan działań promocyjnych stworzony zostanie m.in. na podstawie analizy lokalnych mediów i narzędzi promocyjnych, którą przeprowadzi IZ RPO i udostępni potencjalnym Beneficjentom.</p> <p>Odnosnie konkursu dla beneficjentów to IZ RPO planuje przeprowadzenie takiego konkursu w NPF ale dopiero w późniejszym okresie realizacji nowego Proram</p>	IZ RPO	<ul style="list-style-type: none"> •VI 2013 •Przyszła perspektywa finansowa

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

				<u>neficientów.</u>	(np. w 2016 lub 2017 roku). Już od 2014 roku IZ RPO planuje informowanie beneficjentów o konkursie poprzez stronę internetową, szkolenia z zakresu informacji i promocji oraz inne kanały dystrybucji itd.		
Rekomendacje odnoszące się do strony internetowych							
5	Strona www.rpo.lubelskie.pl jest dobrze zorganizowana i użyteczna. Brakuje w niej odzwierciedlenia celów Planu Komunikacji i wyraźne wskazanie odbiorców danych zakładkek. (str.46-47)	Rekomendujemy dalszą modyfikację strony www RPO woj. lubelskiego uwzględniającego w większym stopniu logikę odbiorcy i komunikacji dwukierunkowej.	Większa intuicyjność strony dla użytkownika	Proponujemy w nowej perspektywie wydzielenie 4 stref, tj. Informacji o RPO, strefy naborowej (Chcę aplikować o środki), strefy pracy/realizacji projektu z beneficjentem (Realizuję projekt) oraz ostatniej – Sprawozdania, raporty, efekty programu. Taka struktura będzie w większym stopniu uwzględniała logikę trzech celów strategicznych, zapisanych w Strategii Komunikacji FE.	Wdrożenie rekomendacji zależeć będzie od tego jak wyglądać będzie architektura i grafika dla PFE, IZ PO oraz IZ RPO. Przygotowanie wspólnej architektury i grafiki dla stron internetowych systemu nastąpi we współpracy IK NSRO, IZ PO i IZ RPO podczas warsztatów, które zaplanowane są w okresie II – IV kwartał 2013 roku. IZ RPO zasugeruje podział wymieniony w rekomendacji. Rekomendacja dotycząca funkcjonowania strony LAWP zależy od przedstawionych powyżej uwag.	IZ RPO i MRR	Przyszła perspektywa finansowa
Rekomendacje odnoszące się do Planu Komunikacji i Rocznych Planów Działania							
6	Niespójność celów strategicznych pomiędzy Planem Komunikacji a Strategią Komunikacji FE. (str.65-68)	Uspójnienie celów strategicznych pomiędzy PK a Strategią Komunikacji FE	Spójność PK RPO WL z Strategią Komunikacji FE	Uwzględnienie w celach strategicznych PK drugiego celu strategicznego Strategii, tj. motywowania projektodawców i edukowanie do właściwej realizacji projektów.	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku)	IZ RPO	IV 2013
7	Nieadekwatny zapis w Planie Komunikacji dotyczący osiągania celów PK wyłącznie poprzez realizację kampanii. (str.67)	Cele Planu Komunikacji są osiągane poprzez wiele działań informacyjno-promocyjnych, dlatego też należy zmodyfikować zapis.	Podkreślenie, że cele Planu Komunikacji są realizowane wielotorowo.	Wskazanie w Planie Komunikacji, że cele zostaną osiągnięte „ <i>poprzez intensywne, różnorodne i długofalowe działania informacyjno-promocyjne, których ważnym elementem będą kampanie: promocyjno-wizerunkowe i informacyjne</i> ”.	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku)	IZ RPO	IV 2013
8	W chwili obecnej w Planie Komunikacji jest zapisana konieczność podkreślania sprawności i uczciwości	Rekomendujemy podkreślenie znaczenia sprawnego pozyskiwania środków	Budowa współodpowiedzialności za region wśród mieszkańców	Dodanie stosownego zapisu do Planu Komunikacji: <i>W kolejnych fazach promocji RPO WL będzie</i>	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku)	IZ RPO	IV 2013

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

	urzędników. Uważamy jednak, że należy w Planie Komunikacji podkreślać, że to od aktywności i pomysłowości potencjalnych projektodawców w regionie zachodzą pozytywne zmiany. (str.68)	ków i realizacji działań przez projektodawców – czyli zmianę optyki – to dzięki aktywności projektodawców możliwe są zmiany w regionie.	województwa (w tym potencjalnych beneficjentów)	<i>podkreślana aktywność instytucji i przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków z RPO WL poprzez informowanie o dużej liczbie przyjętych wniosków i zrealizowanych inwestycjach ze środków Unii Europejskiej.</i>			
9	RPO WL jest postrzegany przez potencjalnych beneficjentów, jak również dziennikarzy, jako program trudny, biurokratyzowany, skierowany do podmiotów, które potrafią się poruszać w licznych procedurach. (str.34)	Rekomendujemy podkreślić w Planie Komunikacji, że należy promować RPO WL jako Program skierowany do stosunkowo szerokiego grona odbiorców.	Zwiększenie społecznej akceptacji dla RPO WL oraz zwiększenie zainteresowania Regionalnym Programem w przyszłej perspektywie finansowej.	Zaakcentować w większym stopniu w Planie Komunikacji dostępność funduszy dla osób bez specjalistycznej wiedzy o RPO WL, ale mających dobre pomysły wpisujące się w cele Programu, zgodnie z zaleceniami Strategii komunikacji FE.	W opinii IZ RPO rekomendacja dotyczy Nowej Perspektywy Finansowej, gdyż w obecnej nie ma już dostępnych funduszy. Rekomendacja zostanie najprawdopodobniej wdrożona w „nowym” Planie Komunikacji, jednakże w pierwszej kolejności przy jego tworzeniu IZ RPO będzie brać pod uwagę zapisy „nowej” Strategii Komunikacji.	IZ RPO	IV 2013
10	IZ RPO ma obowiązek podawania wykazu beneficjentów i wartości przyznanego dofinansowania. Ten obowiązek wiąże się z przejrzystością działania instytucji. IZ RPO łączy ten obowiązek z walorem informacyjno-promocyjnym (np. w postaci Mapy Projektów), jednakże nie ma to odzwierciedlenia w zapisach Planu Komunikacji. (str.68)	Rekomendujemy zmiany zapisów PK. Zalecamy dodać zapis o łączeniu podawania wykazów beneficjentów i wartości dofinansowania z upowszechnianiem samych projektów i korzyści dla różnych grup docelowych.	Zwiększenie wiedzy o efektach RPO WL w społeczeństwie województwa.	Zmienić zapis w PK mówiący, że „Rozwój inwestycyjny Lubelszczyzny <i>podkreślany będzie również poprzez podawanie do publicznej wiadomości wykazu Beneficjentów, tytułów projektów i przyznanych im kwot dofinansowania</i> ” na sugerowany zapis „Rozwój inwestycyjny Lubelszczyzny <i>podkreślany będzie również poprzez upowszechnianie w skali kraju i regionu licznych przykładów zrealizowanych lub realizowanych projektów oraz wynikających z nich korzyści dla różnych grup docelowych wraz z podawaniem do publicznej wiadomości wykazu Beneficjentów, tytułów projektów i przyznanych im kwot dofinansowania</i> ”.	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku)	IZ RPO	IV 2013

11	Negatywne przykłady użyte do zobrazowania metody « kątownia ». (str.68)	Wprowadzić jedynie pozytywne przykłady metody « kątownia ».	RPO utożsamiane z pozytywnym narzędziem do rozwoju regionu.	Zmienić w PK przykłady użyte do zobrazowania metody „kątownia”, tj. „kierowcy, który nie czeka w kilometrowych korkach i burmistrza, który nie wstydzi się dziurawych jezdni” na inne przykłady, np. „burmistrza dumnego z nowych dróg” czy „kierowcy, który bezpieczniej i wygodniej jeździ po szosach regionu”. Zrezygnować z używania przeczenia w przykładach.	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku)	IZ RPO	IV 2013
12	Hasło przewodnie RPO WL „Twój pomysł, europejskie pieniądze” nie jest powiązane bezpośrednio z regionem ani z celami RPO WL. (str.68)	Rekomendujemy w nowej perspektywie przygotowanie nowego hasła, które będzie podkreślać związek z regionem oraz przyszłe cele i dotychczasowe efekty RPO WL.	Pokazanie RPO WL jako programu dla wszystkich oraz zwiększenie zainteresowania kolejną perspektywą finansową.	W przygotowanie nowego hasła powinna zostać włączona opinia publiczna, np. poprzez zorganizowanie konkursu na hasło promujące RPO WL.	Rezygnacja z rekomendacji – Uzasadnienie: Poprzedni plebiscyt na hasło, przy okazji konkursu internetowego, nie przyniósł spodziewanych efektów. Ponadto, nowe hasło musi odpowiadać specyfice nowego programu a w opinii IZ RPO opinia publiczna może nie posiadać wystarczającej wiedzy nt. nowego RPO. Wobec powyższego, IZ RPO planuje zlecenie przygotowania propozycji/uwag odnośnie nowego hasła (które stanowić będą pomoc dla IZ RPO) przez agencję, która stworzy dla IZ Strategię Promocji dla nowego programu.	IZ RPO	VI 2013 (uwaga: przygotowanie nowego hasła do końca 2013 roku)
13	W kolejnych latach realizacji Planu Komunikacji kluczowe znaczenie będzie odgrywał cel wiążący się z upowszechnianiem efektów. Do tej pory większość celów wskazanych RPD z lat 2011 i 2012 była zorientowana na osiąganie celów naborowych (choć działania informacyjno-promocyjne były ukierunkowane na promowanie efektów. (str.70)	W RPD na kolejne lata większym stopniu akcentować upowszechnianie rezultatów projektów z uwagi na zaawansowanie RPO oraz liczne przykłady do upowszechniania.	Zwiększenie świadomości społecznej zmian w regionie dzięki RPO WL.	Podkreślenie w RPD na kolejne lata tego celu oraz dostosowanie do niego realizowanych działań, np. poprzez dalszą promocję projektów na stronie internetowej (silne promowanie aplikacji Wirtualny Spacer – również poza stroną rpo.lubelskie.pl), dystrybucję wydanej w 2012 publikacji prezentujących uatrakcyjnienie oferty turystycznej, włączenie beneficjentów w promo-	Rekomendacja została wdrożona poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów w RPD iIP na 2013 rok (IZ i IP II w 2013 roku planują skupić się na ukazywaniu efektów).	IZ RPO	I 2013 *(rekomendacja została już wdrożona) SZJ - patrz kolumna po lewej

				wanie swoich projektów.			
14	Badania pokazują, że po środki z UE sięgają beneficjenci, którzy otrzymali wsparcie z innych Programów. Część przedsiębiorców uważa, że RPO nie jest Programem do nich skierowanym. (str.23, 34)	Zaplanować w większym stopniu dotarcie z informacją i zachętą do środowisk potencjalnych beneficjentów Funduszy Europejskich, którzy nie skorzystali dotąd z pomocy UE.	Dotarcie z informacją o możliwościach, jakie stwarza RPO do wszystkich zainteresowanych podmiotów.	Uwzględnienie potencjalnych beneficjentów, którzy dotychczas nie sięgnęli po żadne środki z UE, jako grupy docelowej w PK i RPD oraz przypisanie tej grupie dedykowanych działań w RPD. W nowej perspektywie finansowej należy zaplanować bezpośrednie docieranie do potencjalnych beneficjentów, np. poprzez rozsyłanie w informacji do wszystkich przedsiębiorców w formie listownej (jak było czynione w poprzednich latach). W przyszłej formie (na jednej stronie) powinna się tam znaleźć informacja, jakie wsparcie można otrzymać oraz gdzie można znaleźć więcej informacji (strona internetowa, infolinia, punkty konsultacyjne, adresy funduszy pożyczkowych/poręczeniowych).	W opinii IZ RPO dyskusja nt rekomendacji może odbyć się dopiero gdy poznane zostaną szczegóły dotyczące nowego RPO tj. najprawdopodobniej w połowie 2013 roku. - dopiero gdy zostaną podane informacje dotyczące potencjalnych beneficjentów/beneficjentów RPO, IZ RPO oraz IP II będzie w stanie stworzyć odpowiednie zapisy w nowym PK i nowym RPD iIP.	IZ RPO WL	Nowa perspektywa
15	Jednym z celów działań informacyjno-promocyjnych i edukacyjnych jest „zdobycie akceptacji i przychylności mieszkańców województwa lubelskiego dla istnienia samych funduszy oraz skutków ich działania w regionie”. Taki zapis sugeruje dotychczasowy brak takiej akceptacji ze strony mieszkańców regionu, co w sytuacji wieloletniego wdrażania RPO było faktem wysoce niepokojącym.	Rekomendujemy zmianę zapisu. Rekomendujemy dokonywanie pomiaru realizacji celu (co najmniej co dwa lata).	Zwiększenie akceptacji społecznej – wraz z ilościowym pomiarem wzrostu akceptacji.	Sugerujemy zmianę zapisu na „utrwalanie i pogłębianie akceptacji i przychylności mieszkańców województwa lubelskiego dla istnienia samych funduszy oraz skutków ich działania w regionie”. Rekomendujemy również <u>zaplanowanie porównywalnych badań opinii publicznej z częstotliwością, co najmniej co dwa lata.</u>	Rekomendacja zostanie wdrożona przy najbliższej aktualizacji PK (przewidywany termin: do końca I kwartału 2013 roku) Odnosnie badań opinii publicznej to kwestia ta jest na etapie wyjaśnień z Komisją Europejską (wpływ działań informacyjno-promocyjnych na zainteresowanie wdrażaniem RPO i/lub postęp w jego realizacji oraz jakość osiągniętych rezultatów). Ponadto, wdrożenie tej rekomendacji zależy w dużej mierze od charakteru wskaźników, które będą obowiązywać IZ RPO w NPF.	IZ RPO	IV 2013 (zmiana PK) Przyszła Perspektywa (badania opinii publicznej)

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

	(str.70)				IZ RPO jest w stanie wdrożyć tę rekomendację poprzez wpisanie w planowane w przyszłości badania ewaluacyjne odpowiedniego zapisu w ramach celów/pytań badawczych dotyczącego pomiaru poziomu akceptacji i przychylności mieszkańców województwa lubelskiego dla istnienia samych funduszy oraz skutków ich działania w regionie.		
16	Wydatki na internet wahają się w przedziale 1-3 proc. w całościowych budżetach informacyjno-promocyjnego na lata 2010-2012, a jednocześnie Internet jest narzędziem, po które najchętniej sięgają zarówno potencjalni beneficjenci, jak beneficjenci. Jednocześnie strona www RPO woj. lubelskiego jest jedną z wyróżniających się na tle stron pozostałych RPO, zarówno pod względem kryterium treści, jak i funkcjonalności. (str.71)	Rekomendujemy jeszcze większe wykorzystywanie Internetu (w szczególności strony rpo.lubelskie.pl) jako źródła pogłębionej informacji o RPO WL oraz promocji efektów Programu.	Wzmocnienie efektów Programu (np. poprzez zachęcenie zarówno mieszkańców województwa, jak i kraju do skorzystania z oferty turystycznej powstałej w ramach RPO) oraz ułatwienie w dostępie do informacji dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów)	Rekomendujemy, by strona działania rozwijały się między innymi poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Intensywne <u>promowanie narzędzi internetowych (np. Wirtualny Spacer czy Audioprzewodnik) na różnorodnych stronach – nie tylko związanych z FE, ale również na stronach związanych z turystyką i województwem lubelskim.</u> • <u>Przygotowanie kanału RSS.</u> • <u>Rozwijanie funkcjonalności, które umożliwiają korzystanie ze strony osobom niepełnosprawnym</u> np. wprowadzić nawigację użyciem klawiatury (bez myszy), wprowadzić możliwość powiększania czcionki. • Przygotować wersję strony na smartfony ze względu na szybki wzrost tego segmentu rynku. • Organizowanie konkursów dla internautów (które będą promowane również innymi kanałami, co przyciągnie od- 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekomendacja jest na bieżąco wdrażana już w tej perspektywie m.in. poprzez dodanie do zamówienia części przeznaczonej na promocję - rozbudowa Wirtualnego spaceru oraz aplikacji na smartfony w formie audio przewodnika (np. strony internetowe partnerów audio-przewodnika, reklama na portalach branżowych, promocja na portalach internetowych gazet lokalnych), • Rekomendacja niejasna, gdyż kanał RSS funkcjonuje od dłuższego czasu na stronie rpo.lubelskie.pl, • Rekomendacja zostanie wdrożona przy następnej aktualizacji strony (połowa 2013 roku) lub przy tworzeniu nowej strony (najprawdopodobniej na początku 2014 roku), • Rekomendacja zostanie wdrożona przy tworzeniu nowej strony (najprawdopodobniej początek 2014 roku), • W związku z planowanym przeprowadzeniem wielu konkursów dot. promocji RPO WL, które zapisane są w RPD IiP na 2013 (m.in. konkurs fotograficzny, Olimpiada wiedzy itd.), oraz konkursów na fanpagu RPO na FB w ramach kampanii promocyjno-wizerunkowej na 2013 rok, IZ RPO zrezygnowała z przeprowadzania odrębnych konkursów wyłącznie na FB. Rekomendacja jest na bieżąco wdrażana, gdyż wszelkie w/w konkursy będą reklamowane na FB a informacje o konkursach na bieżąco 	IZ RPO	Przyszła perspektywa finansowa

				biorców na stronę).	aktualizowane. Ponadto, w zależności od jakości przekazu i skuteczności dotarcia z komunikatem kampanii promocyjno-wizerunkowej na FB IZ RPO bierze pod uwagę przeprowadzenie ewentualnych dodatkowych konkursów w II półroczu 2013 roku.		
17	W latach 2011-12 w RPD przeznaczono na gadżety kwotę ponad 0,5 mln zł. W tej pozycji wskaźniki zostały również znacząco przekroczone. W 2011 roku wyprodukowano ponad 30 rodzajów gadżetów, w tym m.in. chusteczki higieniczne, zapątki reklamowe, zawieszki zapachowe czy plasterki opatrunkowe. (Str.71)	Rekomendujemy znacząco ograniczyć wydatki z tego zakresu, które mają charakter bierny na inne pozycje o większym potencjale promocyjno-perswazyjnym. Jednocześnie zamawiane gadżety powinny służyć zachęcaniu uczestników konferencji, eventów czy konkursów do wzięcia w nich udziału.	Wykorzystywanie mocnych stron gadżetów, a jednocześnie zwiększenie budżetu na inne działania informacyjno-promocyjne o bardziej perswazyjnym charakterze.	Zmniejszyć liczbę rodzajów gadżetów i liczby zakupionych sztuk. Zakupione gadżety powinny służyć przede wszystkim do zachęcania uczestników konferencji, eventów i konkursów do wzięcia w nich udziału.	Rekomendacja jest na bieżąco wdrażana, gdyż IZ RPO i IP II zaplanowały ograniczenie w 2013 liczby rodzajów gadżetów i liczby zakupionych sztuk.	IZ RPO	I 2013 *(rekomendacja została już wdrożona) - patrz kolumna po lewej
18	Obecne obszary wymieniane w RPD nie są sformułowane w odpowiedzi na cele strategiczne, lecz w odpowiedzi na obowiązkowe narzędzia /punkt 7.4.1. Strategii Komunikacji/. Dotychczasowa struktura wydatków przyjęta w poszczególnych RPD w odniesieniu do głównych obszarów nie pozwala jednoznacznie ocenić, jakie środki przeznaczono na osiągnięcie poszczególnych z trzech celów strategicznych zapisanych w Strategii Komunikacji. (str.70)	Podporządkowanie organizacji działań informacyjno-promocyjnych cełom, jakim mają służyć. Rekomendujemy również dostosowanie struktury wydatków do zmodyfikowanych obszarów tematycznych.	Działania ujęte w Rocznym Planie Działania podporządkowane celom Planu Komunikacji.	Zmodyfikować główne obszary definiowane obecnie jako „informacja”, „promocja”, „edukacja”, „Internet”, „ewaluacja”, „wymiana doświadczeń”. Zastąpić je trzema obszarami, które są jednocześnie trzema celami strategicznymi programów europejskich zapisanymi w Strategii Komunikacji, tj. „Dostarczanie informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki” (orientacja naborowa i aplikacyjna 1 obszaru), „Motywowanie projektodawców i edukowanie w obszarze właściwej realizacji projektów” (orientacja edukacyjna 2 obszaru), „Kształtowanie świadomo-	W związku z tym, że jest to rekomendacja horyzontalna, wdrożenie jej zależy będzie od tego jakie stanowisko w tej kwestii przyjmie MRR (czy narzucony zostanie IZ RPO wzór RPD iIP jako łącznika Wytycznych MRR w zakresie iIP – tak jak ma to miejsce obecnie).	MRR IZ RPO <i>Rekomendacja horyzontalna</i>	Przyszła perspektywa finansowa

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

				<p>ści społeczeństwa w zakresie postępów realizacji oraz upowszechnianie efektów wykorzystania FE" (orientacja promocyjno-wizerunkowa 3 obszaru).</p> <p>Włączyć ewaluację do poszczególnych obszarów. Obszar „Wymianę doświadczeń” włączyć do nowych obszarów lub pozostawić w dotychczasowym kształcie.</p>			
Rekomendacje odnoszące się do wskaźników Planu Komunikacji							
19	<p>W Planie Komunikacji brakuje definicji wskaźników oraz sposobów ich liczenia, jednak wywiady z pracownikami pokazują, że wypracowano spójną metodologię. (str.76)</p>	<p>Umieszczenie w PK definicji wskaźników i metodologii ich liczenia.</p>	<p>Jasność systemu wskaźników Planu Komunikacji</p>	<p>Wpisanie do Planu Komunikacji stosowanych definicji i sposobów pomiaru.</p>	<p>W związku z tym, że jest to rekomendacja horyzontalna, wdrożenie jej zależeć będzie od tego jakie stanowisko w tej kwestii przyjmie MRR (czy narzucona zostanie IZ RPO ujednoczona lista wskaźników dotyczących wszystkich RPO czy pozostanie autonomia ich tworzenia tak jak ma to miejsce obecnie).</p>	<p>IZ RPO MRR</p>	<p>Przyszła perspektywa finansowa</p>
20	<p>Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów, liczba grup roboczych nie będzie zmieniała się w czasie. Generalnie liczba grup i częstotliwość spotkań wynika raczej z pojawiających się potrzeb związanych z wdrażaniem Programu i działań informacyjno-promocyjnych, tak więc wskaźnikowanie i zakładanie wartości docelowych na poszczególne lata jest działaniem na wyrost. (str.61)</p>	<p>Zalecamy rezygnację ze wskaźnika „Liczba różnych grup roboczych poświęconych realizacji Programu”</p>	<p>Funkcjonowanie faktycznych grup roboczych i tworzenie ich zgodnie z potrzebami.</p>	<p>Wykreślenie wskaźnika „Liczba różnych grup roboczych poświęconych realizacji Programu” z Planu Komunikacji.</p> <p>Jednakże zalecamy dalsze monitorowanie liczby grup i liczby spotkań grup poza systemem wskaźników.</p>	<p>W związku z tym, że jest to rekomendacja horyzontalna, wdrożenie jej zależeć będzie od tego jakie stanowisko w tej kwestii przyjmie MRR (czy narzucona zostanie IZ RPO ujednoczona lista wskaźników dotyczących wszystkich RPO czy pozostanie autonomia ich tworzenia tak ma to miejsce obecnie).</p>	<p>IZ RPO MRR</p>	<p>Przyszła perspektywa finansowa</p>
Komunikacja wewnętrzna							
21	<p>Pracownicy Departamentu RPO WL mają problemy w komunikacji między sobą (zarówno w, jak i pomiędzy</p>	<p>Optymalizacja przepływu informacji zarówno w komunikacji</p>	<p>Zmiana postaw pracowników na rzecz zrozumienia celów procesów</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zatrudnienie zewnętrznego konsultanta HR na okres 3 miesięcy (nie w 	<p>Rekomendacja zostanie wdrożona poprzez wewnętrzne działania w Departamencie m.in. takie jak: cykliczne spotkania na poziomie kierownictwa Depar-</p>	<p>IZ RPO</p>	<p>XII 2013</p>

Załącznik nr 3 do dokumentu „Informacja dotycząca działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowanych w roku 2012”.

	Oddziałami). (str.60, 64-65)	poziomej i pionowej.	komunikacji i zwiększenie ich świadomości o roli wykonywanej przez nich pracy, dla pracy pozostałych pracowników. Ułatwienie przepływu informacji pomiędzy Oddziałami.	pełnym wymiarze godzin), który przeprowadziłby rozmowy indywidualne z pracownikami, zaprojektował szczegółowo politykę komunikacji – a następnie doradzał w trakcie procesu wdrożenia. • Wdrożenie cyklicznych spotkań zarówno na poziomie kierownictwa Departamentu, jak i wewnątrz Oddziałów. Spotkania powinny być przeprowadzane wg agendy uwzględniającej omówienie pojawiających się problemów.	tamentu i wewnątrz Oddziałów.		
--	---------------------------------	----------------------	--	--	-------------------------------	--	--